

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

Gavere, Landdijk

ONDERZOEKSRAPPORT HEMBYSE ARCHEOLOGIE

N°. 23

ONDERDEEL 2: VERSLAG VAN RESULTATEN
VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE
BODEM

Bureaustudie

De Smaele Bart & Pieters Hadewijch

2018

INHOUDSOPGAVE

1	ADMINISTRATIEVE FICHE	4
2	INLEIDING	5
3	BESCHRIJVEND GEDEELTE.....	6
3.1	Gewestplan.....	6
3.2	Beschrijving geplande werken en juridisch kader	8
3.3	Bodemgebruiksbestand- landgebruik	9
3.4	Bodembedekking	11
3.5	Onderzoeksopdracht	13
3.6	Werkwijze	14
4	VASTSTELLING (“ASSESSMENT”)	15
4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	15
4.1.1	Traditionele landschappenkaart.....	15
4.1.2	Fysisch-geografische gegevens.....	16
4.1.2.1	Topografie	16
4.1.2.1	Hydrografische situering	20
4.1.2.2	Erosiegevoeligheid	21
4.1.3	Aardkundige situering	23
4.1.3.1	Tertiair geologisch.....	23
4.1.3.2	Quartair geologisch.....	25
4.1.3.3	Bodemkaart van België.....	28
4.1.3.4	Gekende boringen.....	29
4.1.3.5	Controleboringen	30
4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied en zijn omgeving... 35	
4.2.1	Algemene historische situering van het plangebied	35
4.2.2	Beknopt bouwhistorisch onderzoek van de duiventoren.....	37
4.2.2.1	Archiefbronnen.....	37
4.2.2.2	Fotografische registratie	40
4.2.2.3	Iconografische bronnen	45
4.2.2.4	Tussentijds besluit.....	49
4.2.3	Relevante historische kaarten en plannen	50
4.2.3.1	Villaret-kaart (1745-1748)	50
4.2.3.2	Atlas van Ferraris (1777)	52
4.2.3.3	Primitief kadaster (1830-1833).....	53
4.2.3.1	Atlas der Buurtwegen (1840).....	55
4.2.3.1	Vandermaelen kaarten (1846-1854)	57
4.2.3.2	Popp-kaarten (1842-1879).....	58
4.2.3.3	Topografische kaart 1879	59
4.2.3.4	Topografische kaart 1939	60
4.2.3.5	Topografische kaart 1969	62
4.2.4	Relevante luchtfoto's.....	63
4.2.4.1	Orthofoto uit 1990	63
4.2.4.2	Orthofoto uit 2017	64
4.3	Archeologische situering van het onderzochte gebied	65

4.3.1	Centrale Archeologische Inventaris.....	65
4.3.1.1	Mesolithicum.....	66
4.3.1.2	Laat-Neolithicum & Vroege Bronstijd.....	66
4.3.1.3	Romeinse periode.....	66
4.3.1.4	Middeleeuwen.....	66
4.3.2	Archeologienota's.....	67
4.4	Datering en interpretatie van het onderzochte gebied.....	69
4.5	Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed.....	71
5	BESLUIT	73
5.1	Antwoord op de onderzoeksvragen.....	73
5.2	Besluit voor een algemeen publiek	74
6	BIBLIOGRAFIE	75
7	LIJST VAN FIGUREN.....	77
8	LIJST VAN BIJLAGEN	79

1 ADMINISTRATIEVE FICHE

Projectcode Onroerend Erfgoed	2017K267
Projectgebied	Gavere – Landdijk
Grootte projectgebied	13248,10 m ²
Ligging	Oost-Vlaanderen, Gemeente Gavere, deelgemeente Asper, Landdijk, Ommegangstraat 12
Lambert 72-coördinaten (m)	(NW): X: 99594,272 x Y: 178775,839 meter (ZO): X: 99758,949 x Y: 178701,967 meter
Kadaster	Afdeling: 6 Sectie: B Percelen: 112F, 112C, 112B, 111D, 112E, 106B
Initiatiefnemer	Verkaveling Asper BVBA
Uitvoerder	Hembyse Archeologie
Interne projectsigle Hembyse Archeologie	GAV-LAN
Type onderzoek	Archeologienota met uitgesteld traject
Verantwoordelijke uitgever van het onderzoeksrapport	Hembyse Archeologie
Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2018. <i>Archeologienota naar aanleiding van de geplande verkaveling aan de Ommegangstraat 12 te Gavere</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 23, Gent.
Termijn van het onderzoek	10 werkdagen
Betrokken actoren en specialisten met vermelding van rol/functie	Hadewijch Pieters/erkend archeoloog Bart De Smaele/erkend archeoloog/veldwerkleider Hembyse BVBA/erkend archeoloog
Gecontacteerde regio-specialisten	David Vanhee, Manuel Van den Abeele (Erfgoedcel Leie – Schelde)
Resultaten	Site met walgracht
Aanbeveling	Prospectie met ingreep in de bodem (proefsleuven)
Bewaarplaats archief	Hembyse Archeologie
Van toepassing zijnde Onroerenderfgoeddepot	Het onderzoeksgebied valt binnen het werkingsgebied van het Archeodepot Velzeke (pam).
Opmerkingen	Nvt.

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

2 INLEIDING

In het najaar van 2017 werd Hembyse Archeologie de opdracht verleend om het archeologisch kennispotentieel van een gebied aan de Ommegangstraat 12 te Gavere te onderzoeken, dit conform het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit dient te gebeuren in de vorm van een archeologienota.

De archeologienota bestaat in zijn geheel uit drie delen:

1. Privacyfiche (niet publiek beschikbaar)
2. Het Verslag van Resultaten
3. Het Programma van Maatregelen

Voorliggend document is het tweede onderdeel, namelijk het **Verslag van Resultaten**. Hierin wordt het kennispotentieel van de site onderzocht, dit door middel van drie elementen:

1. De huidige fysieke staat van het onderzoeksgebied
2. De gekende en publiek beschikbare data
3. De kennis en ervaring van de erkend archeoloog

De huidige fysieke staat van het onderzoeksgebied bepaalt het archeologisch traject: de grootte van het onderzoeksgebied, de juridische situering en het huidige landgebruik bepalen of de archeologienota in een regulier traject, dan wel in een uitgesteld traject dient te worden opgemaakt.

5

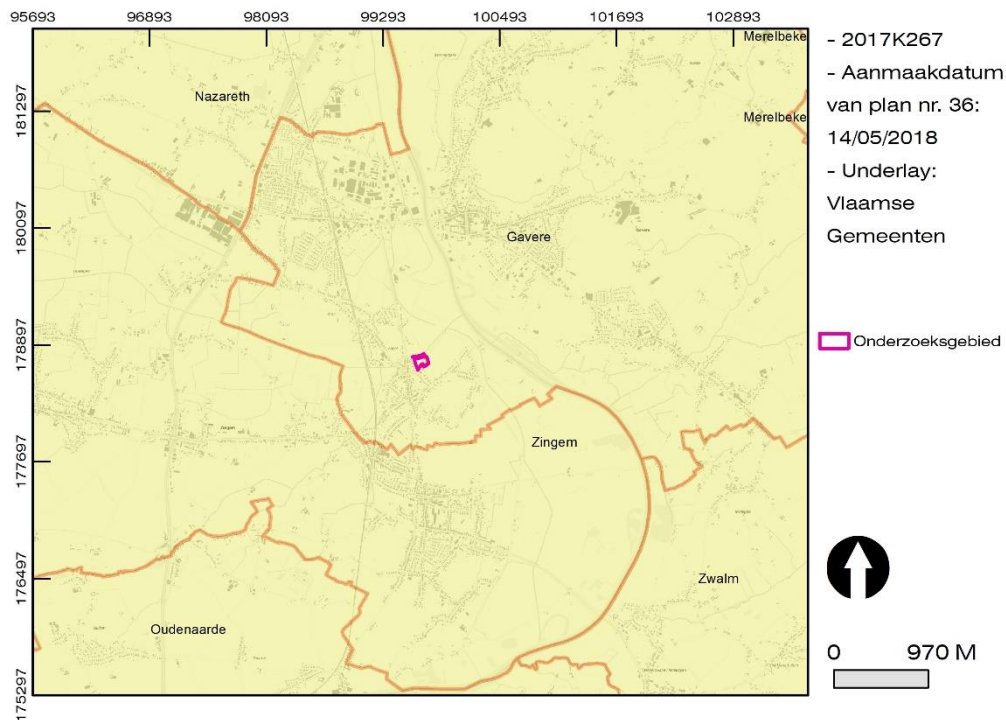
In onderstaande hoofdstukken zal de huidige fysieke staat van het onderzoeksgebied worden onderzocht, waarbij uit het beschrijvend gedeelte zal blijken welk traject (regulier of uitgesteld) de archeologienota zal moeten volgen. In het onderdeel assessment zal middels de bodemkundige en historisch/archeologische data worden onderzocht wat het kennispotentieel van de site is, zodoende op een correcte manier kan worden besloten wat de te nemen maatregelen zijn, teneinde het archeologisch kennisvermeerderingspotentieel van de site te kennen en dit kennispotentieel niet verloren te laten gaan.

Hierbij moet worden benadrukt dat de kennis van het verleden een maatschappelijk waardevol goed is: het erfgoed staat ten dienste van de hele maatschappij, waarbij de initiatiefnemer conform de vigerende wetgeving zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van dit erfgoed en de maatschappij als een goede huisvader opneemt en de nodige stappen onderneemt om het mogelijk aanwezige erfgoed binnen het onderzoeksgebied te kennen en voor vernieling te vrijwaren.

3 BESCHRIJVEND GEDEELTE

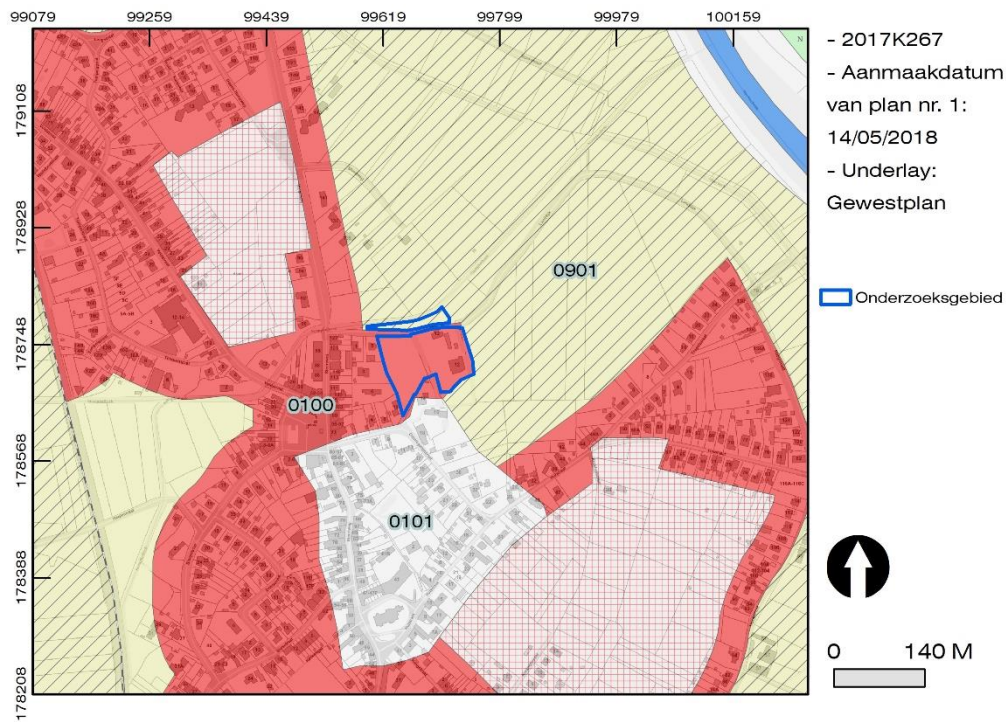
3.1 Gewestplan

Het onderzoeksgebied waarvoor een archeologienota dient te worden opgemaakt bevindt zich in het Vlaamse Gewest, Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeente Gavere, deelgemeente Asper, ter hoogte van de Ommegangstraat 12.

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Gemeenten.

Het grootste deel van het onderzoeksgebied bevindt zich volgens het origineel Gewestplan Oudenaarde uit 1977 grotendeels binnen een 'woongebied' (code 0100). De noordelijke strook van het projectgebied bevindt zich binnen een zone voor 'landschappelijk waardevol agrarisch gebied' (code 0901) en is dus bestemd voor landbouw in de ruime zin. De percelen ten zuiden van het projectgebied worden gekarteerd als 'woongebieden met culturele, historische en/of esthetische waarde' (code 0101).

Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan.

Het Gewestplan is een verouderd planningsinstrument dat van kracht is op die plekken waar het niet vervangen werd door een nieuwer plan. De meest recente gewestplannen dateren van het jaar 2000. Hierna zijn de bestemmingen van het gewestplan op vele plaatsen gewijzigd door de opmaak van “ruimtelijke uitvoeringsplannen” (RUP), maar dat geldt niet voor het huidige onderzoeksgebied. Het huidige onderzoeksgebied is dus sinds 1977 bestemd voor wonen, alsmede voor handel, dienstverlening, ambacht en kleinbedrijf voor zover deze taken van bedrijf om redenen van goede ruimtelijke ordening niet in een daartoe aangewezen gebied moeten worden afgezonderd, voor groene ruimten, voor sociaal-culturele inrichtingen, voor openbare nutsvoorzieningen, voor toeristische voorzieningen, voor agrarische bedrijven. Deze bedrijven, voorzieningen en inrichtingen mogen echter maar worden toegestaan voor zover ze verenigbaar zijn met de onmiddellijke omgeving.

Om aan deze bestemming te voldoen dient het onderzoeksgebied opnieuw te worden verkaveld in bebouwbare loten. Hiervoor is een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden vereist en in volgende hoofdstukken zal worden onderzocht waarom een archeologienota noodzakelijk is en -op basis van de huidige fysieke situatie van het gebied- of deze in een regulier dan wel in een uitgesteld traject kan gebeuren.

3.2 Beschrijving geplande werken en juridisch kader

Voor de geplande verkaveling is een omgevingsvergunning vereist. Het projectgebied bevindt zich buiten een vastgestelde archeologische zone; de oppervlakte van de terreinen waarop werkzaamheden uitgevoerd worden met het oog op het bouwrijp maken van de verkaveling bedraagt meer dan 3000m².

Dit noopt tot de opmaak van een archeologienota, die deel uitmaakt van de omgevingsvergunning.

Figuur 3. Verkavelingsplan (@opdrachtgever).

De geplande werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied omvatten:

- Het afbreken van de bestaande gebouwen
- Het nivelleren en bouwrijp maken van het terrein, inclusief rooien van bestaand groen
- Het aanleggen van wegenis en nutsleidingen
- De aanleg van een gemeenschappelijke groen- en speelzone, die tevens geldt als doorgang voor hulpdiensten
- Het aanleggen van een bufferbekken met een oppervlakte van 550m² ten noorden van de straat Landdijk

En dit met het oog op het verkavelen van het gebied in 22 loten en het bouwen van 14 open en 8 halfopen bebouwingen met een voor- en achtertuin. Voor een gedetailleerd verkavelingsplan wordt verwezen naar de bijlagen. Doorsneden van de geplande toestand zijn nog niet voorhanden aangezien het een omgevingsvergunningsaanvraag voor het verkavelen van gronden betreft.

In eerste instantie moeten de aanwezige structuren op het terrein (cf. infra) afgebroken worden. Dit kan pas na het bekomen van een omgevingsvergunning, waardoor de initiatiefnemer genoodzaakt is de archeologienota in uitgesteld traject uit te voeren. Daarna worden de nodige grond- en infrastructuurwerken uitgevoerd. Aangezien het een verkavelingsvergunning betreft moet worden uitgegaan van een volledige versterking van het bodemarchief, waarbij gewerkt zal worden in verschillende fasen:

- Fase 1 betreft de aanleg van het bufferbekken in de noordelijke strook
- Fase 2 behelst het verkavelen van de loten aan de straatzijde (Landdijk)
- Fase 3 heeft betrekking op de aanleg van de wegenis en het openbaar domein (inclusief groenzone en toerit hulpdiensten)
- Fase 4 behelst het verkavelen van de loten op het achterplan van het domein

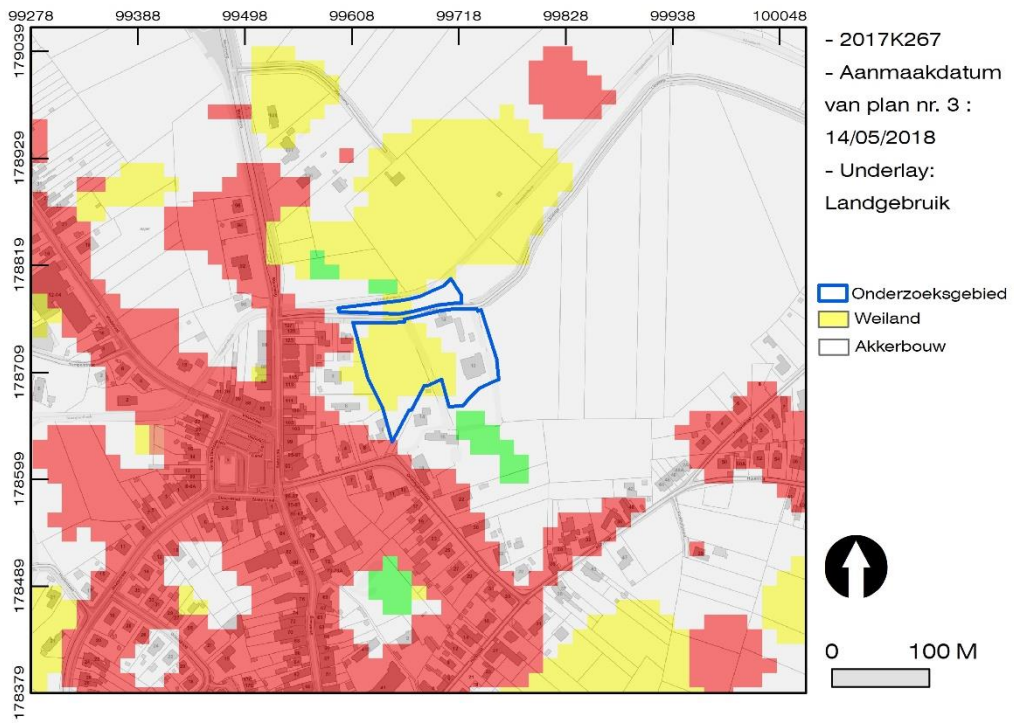
3.3 Bodemgebruiksbestand- landgebruik

Zoals eerder vermeld maakt het slopen van de bestaande gebouwen op het terrein deel uit van de werken die binnen het onderzoeksgebied zijn gepland. De huidige fysieke situatie van het onderzoeksgebied dient te worden onderzocht om het archeologietraject correct te bepalen. Met andere woorden: welke impact hebben de aanwezige gebouwen op het archeologietraject ?

Hiervoor kunnen zowel het Bodemgebruiksbestand als de Bodembedekkingskaart worden aangewend. Deze kaarten geven een eerste indruk van het landgebruik, waaruit de eerste stappen in het archeologietraject kunnen worden bepaald.

De kaarten geven tevens een eerste indruk van bodemingrepen die mogelijk reeds binnen het onderzoeksgebied hebben plaatsgevonden.

Het grootste deel van het projectgebied staat gekarteerd als zijnde 'weideland', wat neerkomt op een bodem die bedekt is met gras en die niet gelegen is in het overstromingsgebied van een rivier. Het oostelijk gelegen deel staat ingekleurd als een zone voor 'akkerbouw', wat neerkomt op een situatie waarbij de bodem gebruikt wordt in een rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland. Dit strookt niet helemaal met de huidige situatie, aangezien dit oostelijke gelegen deel van het onderzoeksgebied een erf met gebouwen is.

Figuur 4. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het bodemgebruik van de regio en een foto van het weideland in het westen van het projectgebied en van de hoevegebouwen (@Hembyse).

Dit beeld wordt enerzijds bevestigd in de bodembedekkingskaart voor de regio, en anderzijds iets meer in detail weergegeven.

11

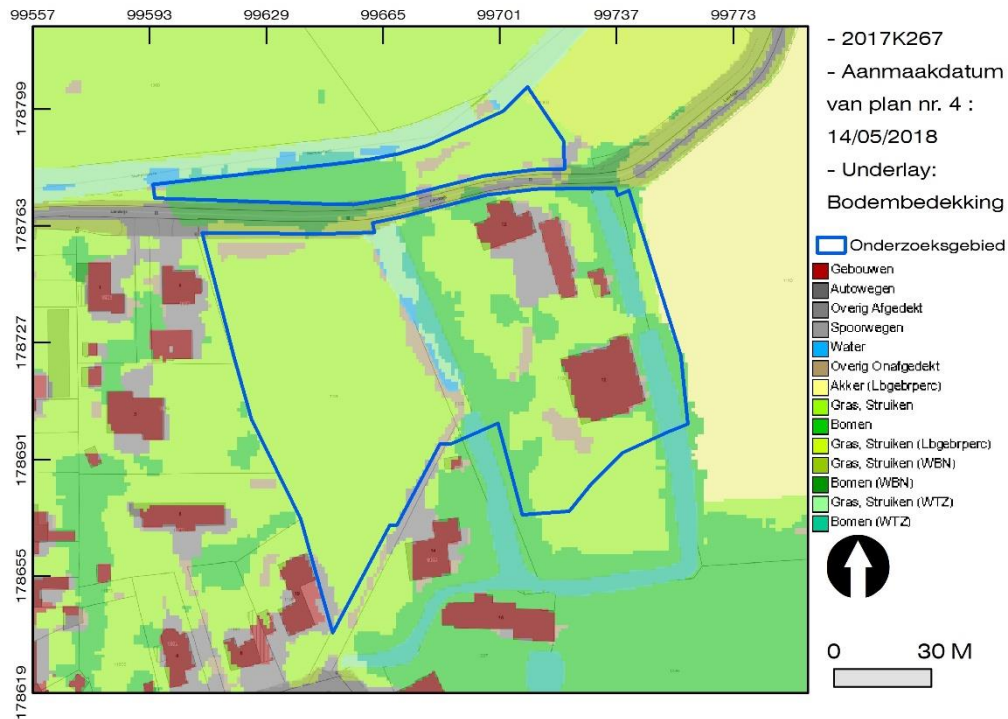
3.4 Bodembedekking

Op de bodembedekkingskaart wordt de 21^e-eeuwse situatie grafisch weergegeven: het erfgedeelte van het onderzoeksgebied is ingekleurd als “gebouwen”, “overig afgedekt” en “gras, struiken”. Dit komt overeen met het gebruik als landbouwwoning en bijhorend erf.

De hoevegebouwen bestaan uit twee haaks op elkaar staande bakstenen gebouwen, een vervallen duiventoren ten oosten hiervan en een grote overdekte, maar open stalling ten zuiden van de woonst. De tussenliggende gedeeltes worden gevormd door graszones. Het hoevegedeelte wordt begrensd door de Landdijk in het noorden en een onbenoemde waterloop met begroeide oevers aan de overige grenzen.

Het westelijke deel van het onderzoeksgebied staat ingekleurd als “gras, struiken”, die als weidegrond in gebruik zijn. Dit komt vrij gedetailleerd overeen met de bestaande situatie.

De zone aan de noordzijde van de Landdijk wordt ten dele ingenomen door bomen, en ten dele door gras en struiken. Deze laatste zone kent eveneens een gebruik als weidegrond.

Figuur 5. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het bodembedekkingsbestand van de regio en een foto van de hoevegebouwen tijdens het plaatsbezoek (@Hembyse).

Ongeveer $\frac{1}{3}$ van het onderzoeksgebied is dus in gebruik als erf, waarbij de bestaande gebouwen nog dienen te worden gesloopt. Op basis hiervan kan worden

besloten dat het onderdeel prospectie met ingreep in de bodem, zo dit noodzakelijk zou blijken voor de inschatting van het archeologisch kennispotentieel van de site, in een uitgesteld traject dient te gebeuren.

Nu het archeologietraject gekend is, kan de onderzoeksopdracht worden afgebakend.

3.5 Onderzoeksopdracht

De onderzoeksopdracht bestaat, op basis van de voorliggende gegevens, uit een archeologienota met uitgesteld traject. Hiervoor moet dus een bureaustudie worden uitgevoerd om te bepalen wat het archeologisch kennispotentieel van de site is, hoe dit eventueel moet worden vastgesteld en wat de te nemen maatregelen zijn, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten.

Concreet wordt getracht vast te stellen of een archeologische site binnen het projectgebied aanwezig is en wat de karakteristieken en de bewaringstoestand hiervan zijn. Tevens wordt de impact van de toekomstige werken op de ondergrond en het eventueel archeologische erfgoed vastgesteld.

De resultaten van dit onderzoek laten dan toe een gemotiveerd advies te formuleren met betrekking tot de vervolgstategie en de methodiek hiervan. De bureaustudie kan worden gedistilleerd tot onderstaande basisonderzoeksvragen:

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*
- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*
- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*
- *Is vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Randvoorwaarden:

Het onderzoeksgebied is voor een groot deel bebouwd, waardoor het in deze fase van het onderzoek niet mogelijk is om alle noodzakelijke terreinwerken uit te voeren, i.e. het onderzoek dient in een uitgesteld traject te worden uitgevoerd.

Dit uitgesteld archeologietraject neemt de vorm aan van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het omvat volgende onderdelen:

1. De opmaak van een Verslag van Resultaten aan de hand van een bureaustudie
2. De opmaak van een Programma van Maatregelen met de -indien noodzakelijk- te volgen vervolgstategie (vooronderzoek met ingreep in de bodem)

Hierbij dient echter volgende opmerking gemaakt te worden: zolang er geen uitsluitsel gegeven kan worden aangaande de aan- of afwezigheid van archeologische sporen binnen het projectgebied, dient het volledige projectgebied als een archeologische site beschouwd te worden. Concreet betekent dit dat er geen bodemingrepen mogen plaatsvinden teneinde het eventueel aanwezige archeologisch bodemarchief niet te vernietigen.

3.6 Werkwijze

Om de huidige onderzoeksopdracht te volbrengen en een correcte inschatting te maken van het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed en kennispotentieel binnen het projectgebied, worden bestaande en publiek beschikbare bronnen geselecteerd, geraadpleegd en geïnterpreteerd. Dit leidt tot de voorwaardelijkheidsverklaring dat het onderzoek niet exhaustief is en een specifiek doel voor ogen houdt. Daarvoor worden zowel historisch kaart- en fotomateriaal, als archeologische en geologische bronnen geselecteerd, geraadpleegd en geïnterpreteerd. Er is tevens advies gevraagd van een derde, onafhankelijke partij, namelijk de Erfgoedcel Leie – Schelde (met dank aan Manuel Van den Abeele).

Hieraan gekoppeld werd op 24 november 2017 een terreininspectie uitgevoerd, met het oog op het waarnemen van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren. Aansluitend werden controleboringen uitgevoerd om de dikte van de teelaarde (en eventueel afdekkende pakketten) en een eventuele verstoring van de bodemopbouw vast te stellen.

Aangezien de opmaak van de archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet, is de bureaustudie voor de archeologienota met uitgesteld traject opgemaakt conform de vigerende "*Code Van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren*", versie 2.0.

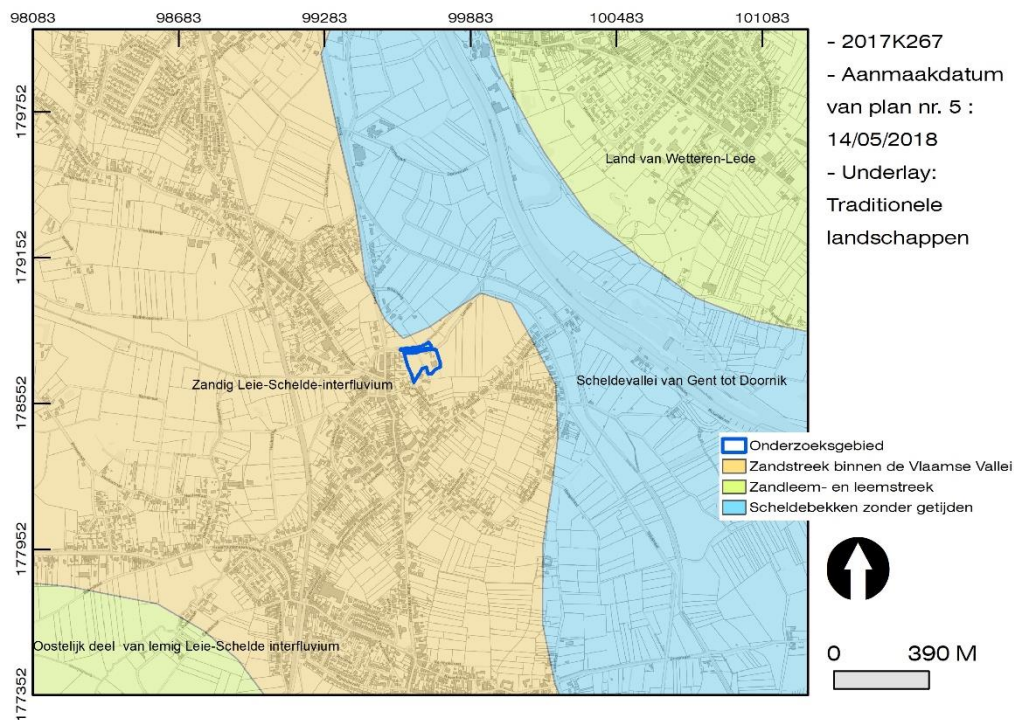
4 VASTSTELLING (“ASSESSMENT”)

4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

4.1.1 Traditionele landschappenkaart

Het onderzoeksgebied lijkt een uithoek van het gehucht Asper te zijn, maar het maakt in feite deel uit van een groter regionaal geheel dat in de traditionele landschappenkaart¹ vervat is.

Het onderzoeksgebied bevindt zich in het deelgebied “Zandig Leie-Schelde Interfluvium”, wat neerkomt op het landschap dat tussen deze beide rivieren klemt. Geografisch behoort het tot een groter landschapsgeheel, de zogenaamde Zandstreek binnen de Vlaamse Vallei.

15

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de traditionele landschappenkaart.

Het traditionele landschap tussen de Leie en de Schelde kenmerkt zich door een vlak interfluvium (waterscheiding) met langs de valleiranden een uitgesproken microreliëf (de resten van rivierduinen), doorsneden door een sterk verstedelijkt weefsel van bebouwing en infrastructuur. Daardoor zijn de vergezichten nogal schaars en zitten de resten van dit landschap achter hoeken en huizen verscholen. Dit landschap was oorspronkelijk een aaneenschakeling van vlakke hooilanden en

¹ Antrop M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.*

meersen (coulissenlandschap), met verspreide bosschages, boerderijen en kleine dorpskernen, zoals deze van Asper.

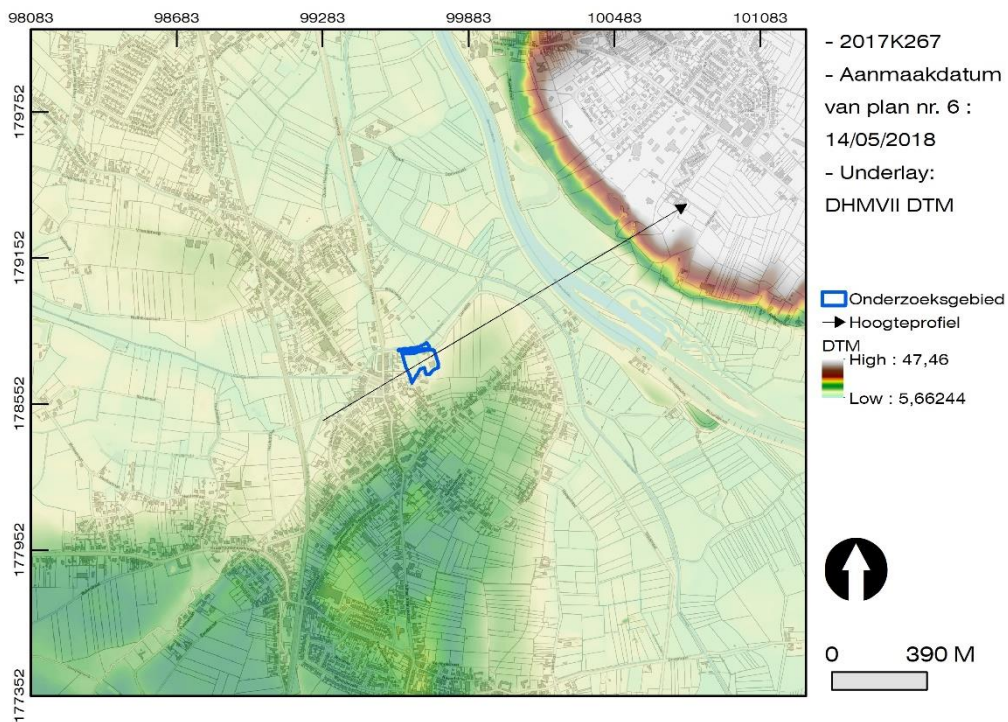
Dit traditionele landschap is het resultaat van een hydrografische en geologische situatie, waarop de mens doorheen het verleden een onweerlegbare impact heeft gehad. In de volgende hoofdstukken zal worden onderzocht in welke geologische en bodemkundige situatie het onderzoeksgebied zich bevindt en welke sporen de mens hierin heeft achtergelaten.

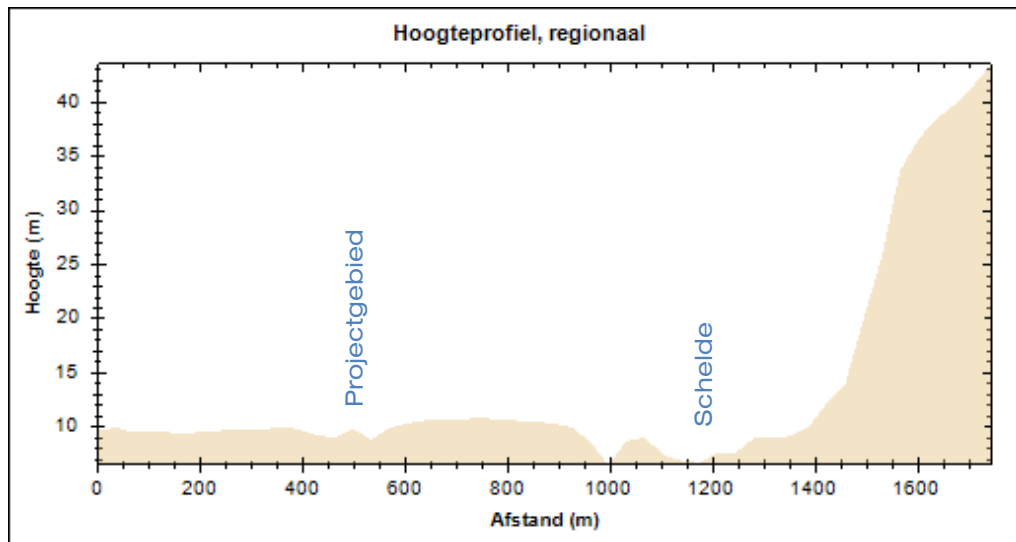
4.1.2 Fysisch-geografische gegevens

4.1.2.1 Topografie

De traditionele landschappenkaart plaatst het onderzoeksgebied in het interfluvium net ten zuiden van de Scheldevallei van Gent tot Doornik. Men kan dus eerst onderzoeken hoe deze waterscheiding zich in de data van het digitaal terreinmodel vertaalt.

De gemeente Asper is gelegen aan de Boven-Schelde en bevindt zich aan de westkant van het Scheldedal, in de laag gelegen dubbelvallei van de Schelde enerzijds en de Leie anderzijds. Asper is gelegen binnen het zuidelijk deel van Laag-België, op de scheiding van zandig en lemig Vlaanderen. Het hoogteverschil bedraagt er amper 8 meter.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op het DHMVII DTM, raster 1m.

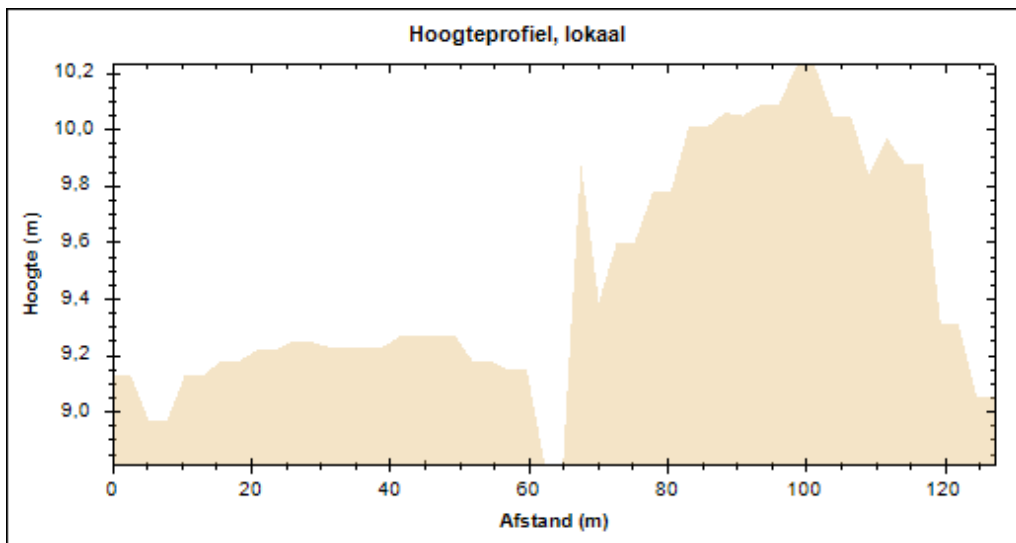
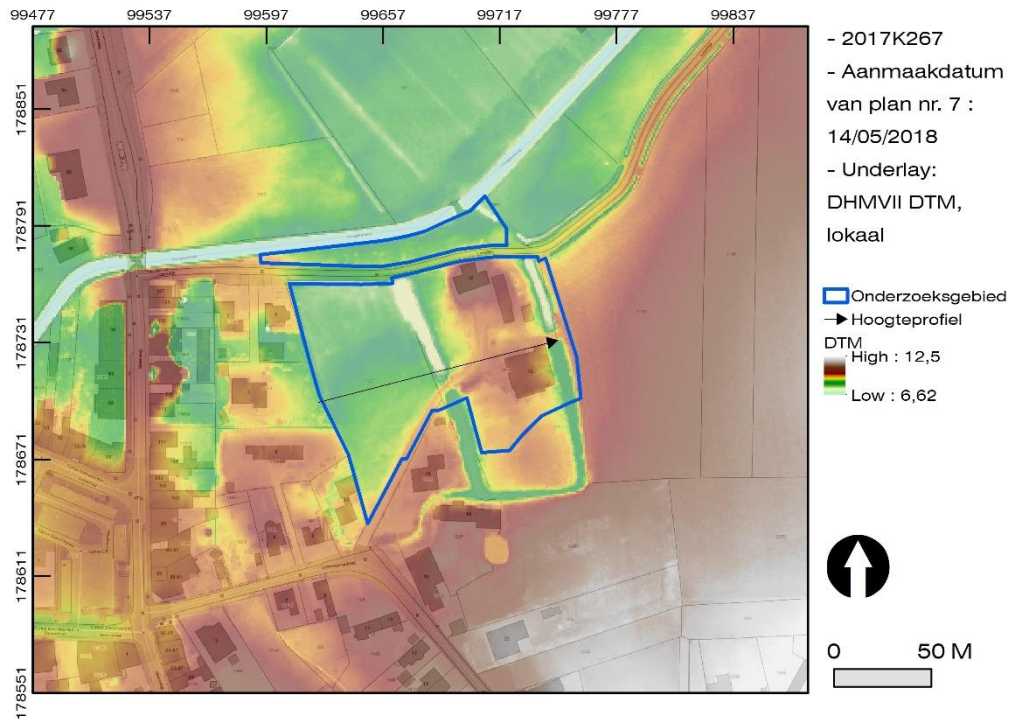
Op het Digitaal Terreinmodel met resolutie van 1m TAW-waarde (Tweede Algemene Waterpassing) is het duidelijk dat het onderzoeksgebied zich inderdaad in een riviervallei bevindt. Dit is de Vlaamse Vallei waarin de Schelde zich heden als een meanderende rivier bevindt. Deze vallei is tijdens de voorlaatste ijstijd uitgeschuurd en de rivier was een netwerk van kleine geulen en stroompjes, volledig vrij van de invloed van de mens. Die menselijke sporen bevinden zich op een zeer grote diepte onder de jongere sedimenten. Na de laatste ijstijd, waarin het gebied waarschijnlijk onbewoond was en de Vlaamse Vallei door wind en water met sedimenten is aangevuld, begon het zeeniveau te stijgen en verbeterde het klimaat. De erosie van de bodem viel door de dense begroeiing stil en de Schelde veranderde in een traag meanderende rivier. Asper en het huidige onderzoeksgebied bevinden zich in een aangeslibde alluviale vlakte van de Schelde, die zich van noord naar zuid verder insneed. De Schelde kronkelde met talrijke meanders door de alluviale vlakte en veroorzaakte jaarlijkse overstromingen. De oudste bewoners van het gebied trokken zich echter terug op de hoogten (ontstaan door opstuivend zand in de laatste ijstijd) of op de oeverwallen van de meanderende Schelde.

In het Holoceen begon de grondwaterspiegel door de veranderende vegetatie te dalen² en concentreerde het leven zich langs de oevers van de Schelde en langs meren en vennen. Door het aanleggen van dijken (waaronder deze van Heurne naar Eke waarop de huidige Steenweg gelegen is) en het rechte trekken van de rivier werd hieraan verholpen. De oude dorpskern van Asper bevindt zich op een gunstig gelegen, hogere en drogere dekzandrug ten zuiden van het projectgebied.³

² Crombé & Herremans, pagina 59.

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Asper [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121349> (geraadpleegd op 27 februari 2018).

Op lokaal niveau betekent dit dat het onderzoeksgebied zich binnen de alluviale vlakte van de Schelde bevindt, aan de voet van een noordoost-zuidwest georiënteerde heuvelrug waarop onder andere de dorpskern van Asper gevestigd is. Deze lage ligging van het projectgebied wordt enkel weerspiegeld in het westelijk gedeelte, waar het terrein gedurende vele eeuwen in gebruik is geweest als landbouwgrond (cf. infra). Deze natuurlijke bodemgesteldheid werd tevens vastgesteld tijdens de controleboringen (cf. infra). Het oostelijke deel van het terrein kent een meer grillig hoogteprofiel wat mogelijk wijst op een antropogene ingreep. Hoewel het mogelijk is dat een deel van deze oostelijke zone al op de flank van de dekzandrug gelegen is, toont het hoogtemodel echter een meer antropogene invloed, die mogelijks te verklaren is vanuit een ophoging van het terrein, vermoedelijk met de aarde die werd uitgegraven uit de grachten die het hoevegedeelte van het projectgebied begrenzen. Gelet op de lage ligging van de alluviale vlakte is het tevens niet onlogisch om de toegangsweg aan te leggen op een hogere locatie in het landschap of indien nodig, zoals hier waarschijnlijk het geval is, op te hogen. De ophoging van het hoevegedeelte werd eveneens vastgesteld tijdens de controleboringen (cf. infra).

Figuur 8. Grafische weergave van het lengteprofiel van het onderzoeksgebied.

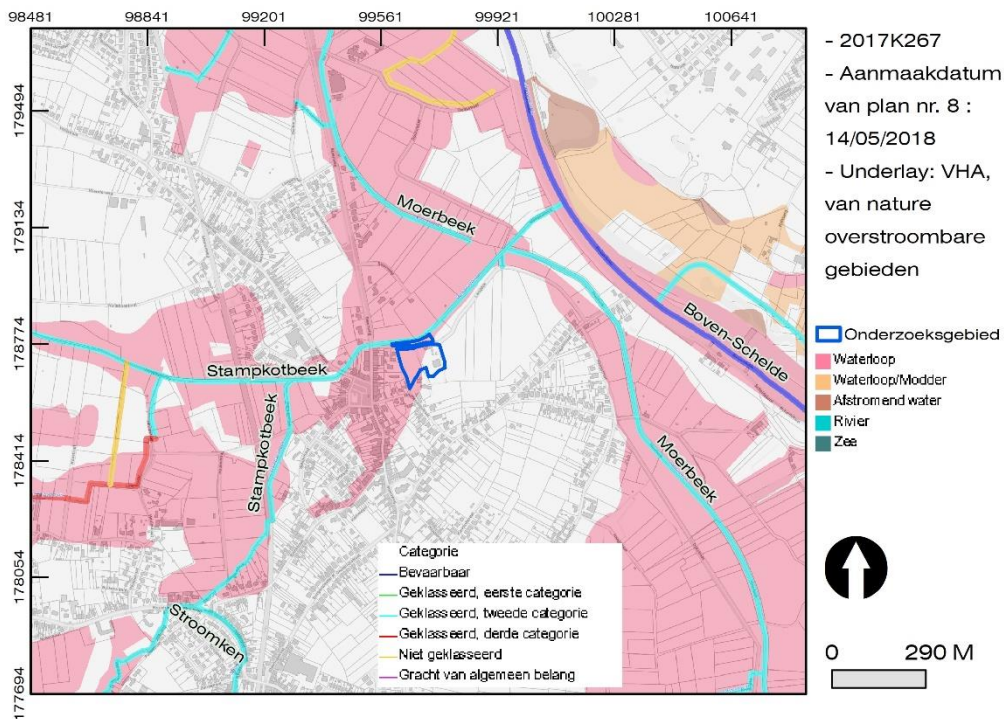
Nu duidelijk is dat het onderzoeksgebied zich inderdaad in een vallei bevindt, kan dit vervolgens aan de hydrografische atlas getoetst worden om de omvang van de rivier in deze vallei te gaan onderzoeken.

4.1.2.1 Hydrografische situering

Een confrontatie tussen de gekarteerde van nature overstroombare gebieden en de Vlaamse Hydrografische Atlas, toont aan dat het onderzoeksgebied zich ten zuiden van de Stampkotbeek bevindt, die ook wel gekend staat als Wallebeek, Lozerbeek of Molenmeersbeek en behoort tot het Boven-Scheldebekken. Ten westen van het projectgebied is een zijtak van de Stampkotbeek gelegen; ten westen bevindt zich de Moerbeek.

Dit betekent dat het onderzoeksgebied zich in de afzink naar een vrij nat gebied bevindt, dat middels beken naar de Schelde afwatert. Voornamelijk het lagergelegen weideland in het westen van het projectgebied is overstromingsgevoelig.

De hoger gelegen zone waarop de hoevegebouwen gelegen zijn, bevindt zich niet alleen op de flank van de dekzandrug, maar wordt tevens goed gedraineerd door de onbenoemde waterloop die het neerhof van het voormalige kasteel Ten Hove⁴ (cf. infra) omgracht en ook duidelijk zichtbaar is op het Digitaal Hoogtemodel (cf. supra).

20

Figuur 9. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Hydrografische Atlas en de kaart van van nature overstroombare gebieden.

Om in te schatten wat de kans op het aantreffen van archeologische sporen en structuren is, moet in deze situatie ook de erosie van het gebied onderzocht

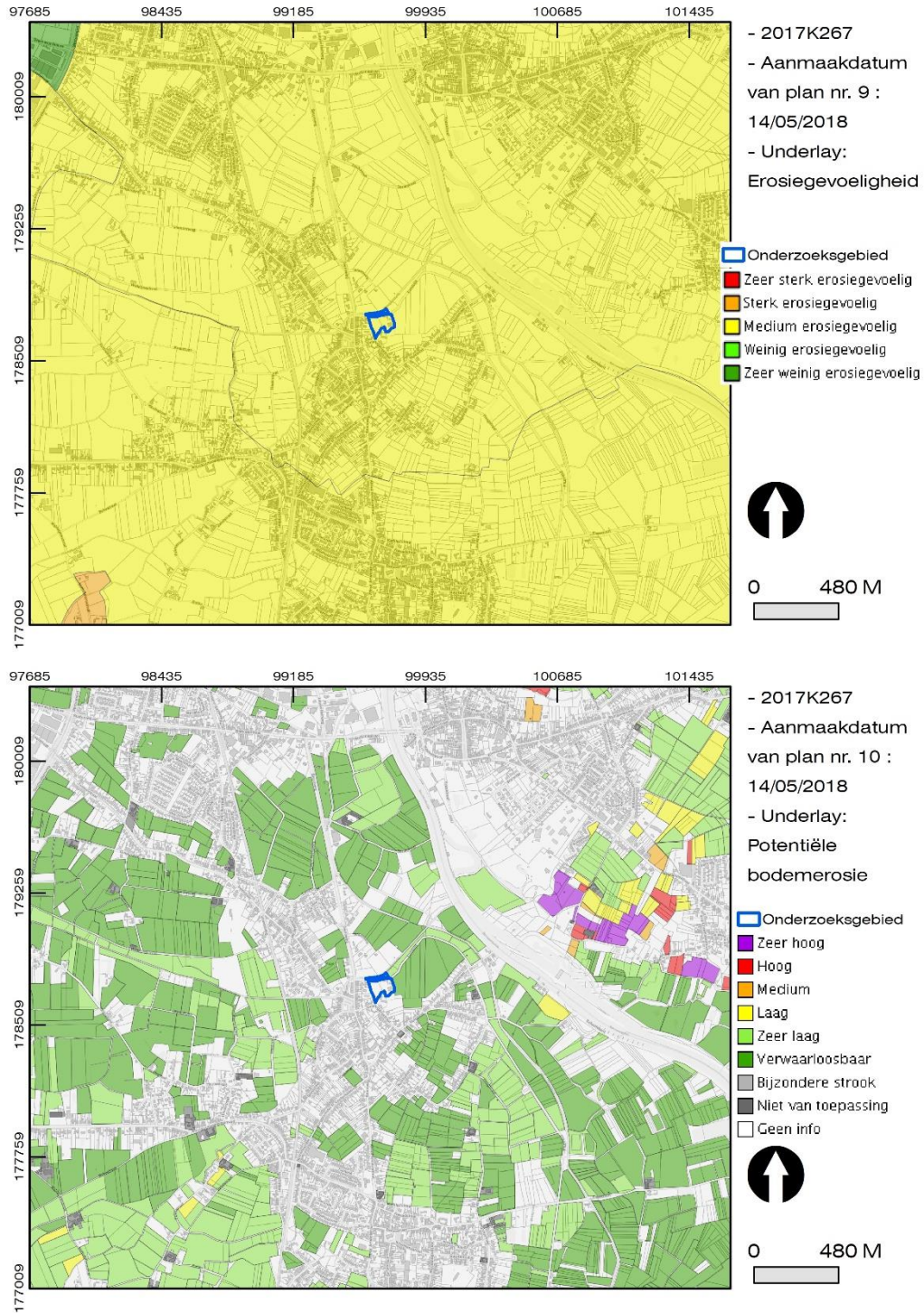
⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Hoevegebouwen* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/36040> (geraadpleegd op 1 maart 2018).

worden, omdat dit in sterke mate de bewaring van archeologische relicten kan beïnvloeden.

4.1.2.2 Erosiegevoeligheid

De mate waarin een gebied erodeert kan gevolgen hebben voor de archeologische waarde van het gebied: wanneer een site zich in een sterk tot zeer sterk erosiegevoelig gebied bevindt, is algemeen gesteld de kans op bewaring kleiner, of is de kans op het beschadigen van dit archeologisch erfgoed groter. Anderzijds kunnen archeologische lagen door geërodeerde pakketten worden afgedekt, waarbij de kans op een goede bewaring over het algemeen verbetert (of beter wordt geacht). Om de erosiegevoeligheid van het onderzoeksgebied in te schatten kunnen zowel de erosiegevoeligheidskaart voor Vlaanderen als de Potentiële bodemerosiekaart per perceel worden onderzocht.

De Erosiegevoeligheidskaart voor de Vlaamse Gemeenten geeft voor elke gemeente in Vlaanderen de gemiddelde gevoeligheid voor bodemerosie weer (de dato 2006). De kaart geeft dus op niveau van Vlaanderen een eerste indicatie van de locatie van erosiegevoelige gebieden. De kaart is een afgeleide van de potentiële bodemerosiekaart per perceel (de dato 2006). Op de Erosiegevoeligheidskaart voor de Vlaamse Gemeenten staat het gebied ingekleurd als "Medium erosiegevoelig". Het onderzoeksgebied is niet fundamenteel veranderd sinds 2006, dus de kaart is nog steeds van toepassing.

Figuur 10. Erosiegevoeligheid van het onderzoeksgebied in twee kaarten.

Op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, die een meer gedetailleerd beeld geeft, staat het onderzoeksgebied volledig als 'geen info' ingekleurd. De belendende percelen worden allen gekenmerkt door een 'zeer lage' tot 'verwaarloosbare' potentiële bodemerosie.

De topografische situering, in combinatie met de bodemkundige samenstelling (cf. infra) lijken eerder aan te sluiten bij de gekarteerde erosiegevoeligheid waardoor besloten kan worden dat de laaggelegen gronden in de alluviale vlakke van de Schelde over het algemeen weinig erosiegevoelig zijn, maar de hellingen gemakkelijker aan erosie worden blootgesteld. Zonder vegetatie spoelen zandleembodems inderdaad gemakkelijk weg, ontstaan er diepe erosiegeulen en kan de schade aan het bodemarchief aanzienlijk zijn. Dit komt nog steeds voor in akkerland op zandleembodems en aangezien uit het historisch kaartenmateriaal blijkt dat het gebied ten minste vanaf 1750 akkerland was (cf. infra), is de kans op sporen van erosie binnen het onderzoeksgebied bestaande. Dit betekent zowel dat er afgespoelde lagen aanwezig kunnen zijn (colluviaal materiaal) als dat er bodemhorizonten sterk beschadigd zijn, waarbij materiaal van de helling is afgespoeld. Tijdens de controleboringen werden echter geen colluviale pakketten aangesneden.

Om dit fenomeen verder te onderzoeken kan voorts de aardkundige situering van het onderzoeksgebied worden onderzocht. Hierin kunnen aanwijzingen of bewijzen voor erosie en/of de bruikbaarheid als akkerland worden gevonden. De geologische situatie heeft tevens een enorme impact gehad op hoe de mens in het verleden de gronden heeft waargenomen en geïnterpreteerd.

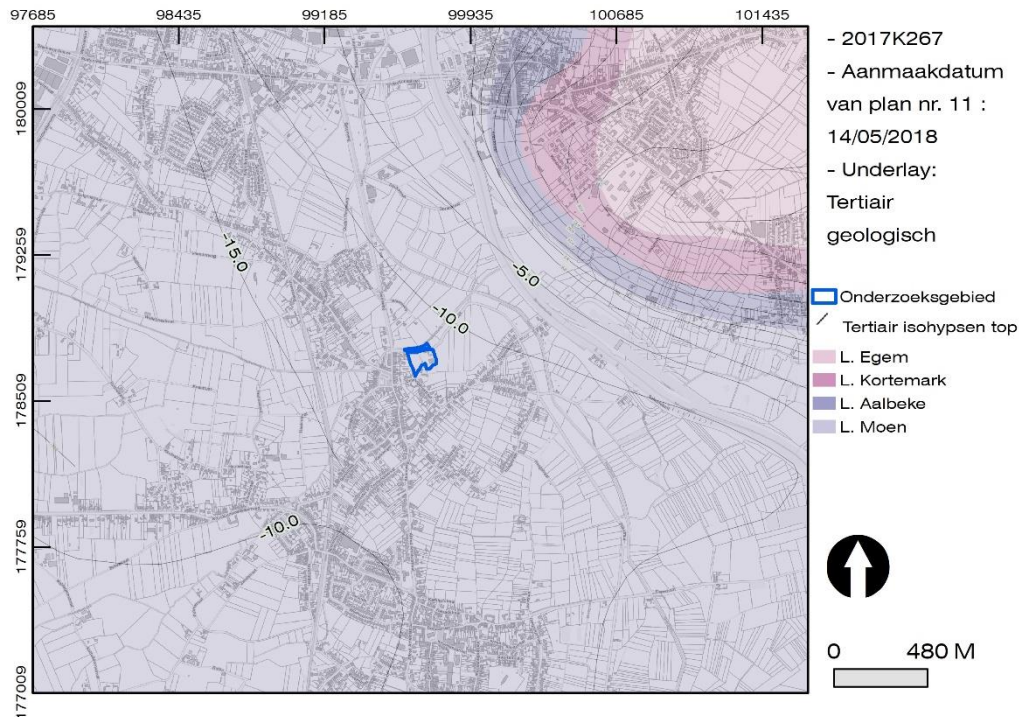
4.1.3 Aardkundige situering

4.1.3.1 Tertiair geologisch

De diepste lagen die in het onderzoeksgebied door de mens in het verleden konden worden aangesneden, zijn de tertiaire geologische eenheden in de ondergrond. Deze worden aangesneden bij het uitgraven van uitermate diepe structuren, zoals bijvoorbeeld waterputten en grachten (denk aan grachten van mottekastelen of forten). Deze lagen kunnen ook zijn aangesneden omwille van hun waarde als grondstof: in het geval van kleiafzettingen kunnen deze voor bijvoorbeeld baksteenproductie zijn aangewend.

De tertiaire (het geologische tijdvak van 66,0 tot 2,58 miljoen jaar geleden) gelaagdheden in de ondergrond van het onderzoeksgebied bestaan uit bodems van het Lid van Moen (Mo), dat deel uitmaakt van de Formatie van Kortrijk (Ko), dat op zijn beurt samen met de formaties van Tielt en van Gent behoort tot de Ieper Groep. Meestal vormt de Formatie van Kortrijk het onderste gedeelte van deze groep, en ligt ze onder de Formatie van Tielt. Eronder bevinden zich meestal afzettingen van de Laat-Paleocene formaties van Tienen en Hannut (die behoren tot de Landen Groep).⁵

⁵ https://nl.wikipedia.org/wiki/Formatie_van_Kortrijk

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

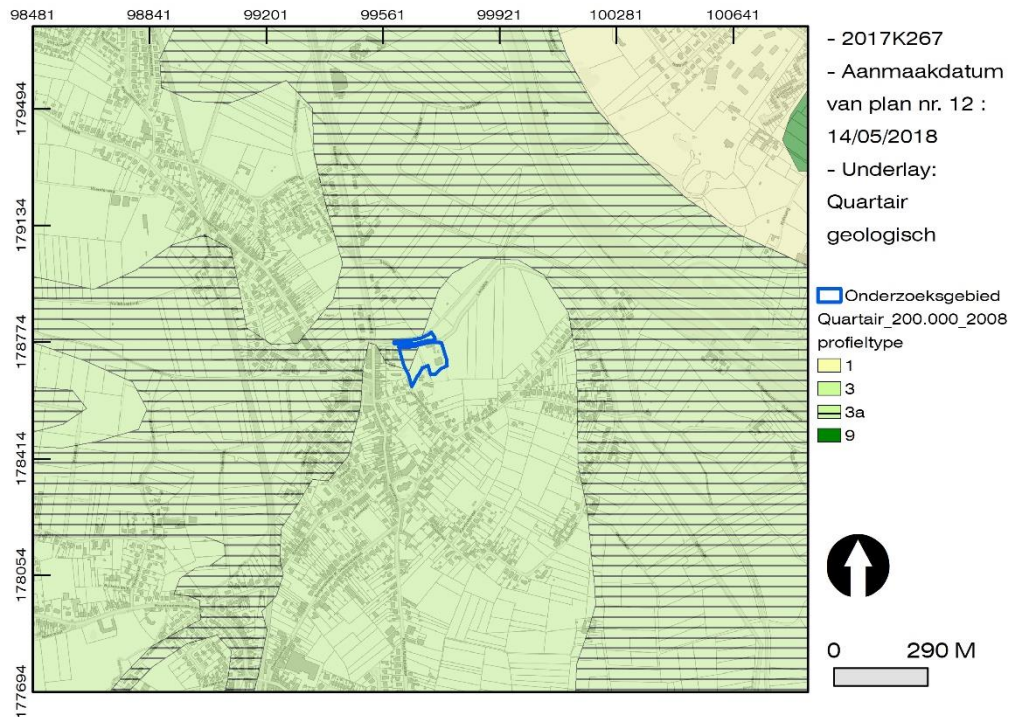
De Formatie van Kortrijk is omschreven als een doorgaans kleig facies met weinig macrofossielen. De formatie bestaat uit door de zee afgezette (mariene) kleilagen uit het Ypresiaan (Vroeg-Eoceen) en is dus ongeveer 52 miljoen jaar oud. De formatie wordt opgesplitst in vier leden (van onder naar boven): Mont-Héribu, Saint-Maur, Moen en Aalbeke. Het Lid van Moen (ook wel de Klei van Moen of Roubaix genoemd) vormt een heterogene afzetting die -afhankelijk van de lokalisatie- siltig tot zandig is, en waarin *Nummulites planulatus* kunnen worden aangetroffen.⁶ De top van deze tertiaire lagen bevindt zich op een hoogte van -10 tot -15 meter ten opzichte van de zeespiegel en dus op een diepte van minimum 19 meter onder het huidige maaiveld (de huidige TAW is ongeveer +9 meter). Bijgevolg is het vrij onwaarschijnlijk dat deze lagen worden aangesneden tijdens eventueel archeologisch onderzoek of tijdens de geplande werkzaamheden.

Op het moment dat deze klei werd afgezet was er überhaupt van de mens of van Oudenaarde nog geen sprake, maar de erfenis van deze oerzee heeft tot op vandaag zijn invloed. Deze lagen zijn afgedekt door quartaire sedimenten en zowel de tertiaire als de quartaire gelaagdheden hebben de mens in het verleden en het gebruik van het land sterk beïnvloed.

⁶ Bogemans F., 2007. Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 29 Kortrijk, Vlaamse overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel.

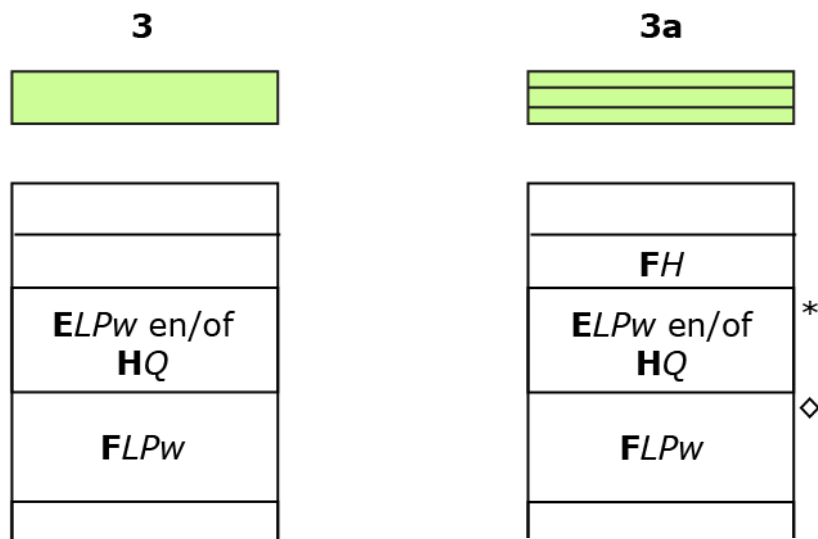
4.1.3.2 Quartair geologisch

Op de quartair geologische kaart staan de bodemtypes weergegeven die afgezet zijn in het quartaire tijdvak (onderverdeeld in het Pleistoceen en het Holoceen, respectievelijk voor en na de laatste ijstijd), met name vanaf 2,58 miljoen jaar geleden tot op heden. Deze afzettingen zijn meestal vrij ondiep aan de oppervlakte aanwezig en zijn in grote mate bepalend voor menselijke activiteiten zoals landbouw, veeteelt, enzovoort.

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

Het grootste deel van het onderzoeksgebied staat ingekleurd als zijnde profieltype 3. Dit profieltype bestaat in theorie uit twee karteereenheden die boven elkaar zijn afgezet. Aan de basis van deze afzettingen bevinden zich fluviatiele afzettingen uit het Laat-Pleistoceen. Deze worden afgedekt door een pakket eolische afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), of mogelijk uit het Vroeg-Holoceen. Het betreft fijne afzettingen (zand tot silt) door polaire winden uit de laatste ijstijd. In de praktijk komt dit neer op zand en zandleem. De onderste fluviatiele afzettingen kunnen ook afgedekt zijn geweest door hellingsafzettingen uit het quartair of door een combinatie van deze hellingsafzettingen en de voornoemde eolische afzettingen.

Figuur 13. Legende profieltypes.

De noordwestelijke hoek van het projectgebied staat gekarteerd als zijnde profieltype 3a, wat neerkomt op drie karteereenheden die boven elkaar zijn afgezet, wat neerkomt op Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (3). Dit verschil in karteereenheid kan bijgevolg verklaard worden door de aanwezigheid van de Stampkotbeek en de fluviatiele afzettingen die de periodieke overstromingen met zich mee brengen.

26

Op de samengestelde quartairprofieltypekaart worden de quartaire afzettingen iets meer in detail gekarteerd en beschreven.⁷ Het grootste deel van het projectgebied staat gekarteerd als profieltype 'h', wat neerkomt op diachrone lemige hellingssedimenten. Het betreft quartaire afzettingen die door afspoeling of door massabewegingen onder normale of periglaciale omstandigheden langs zwakke hellingen verplaatst zijn of nog in verplaatsing zijn (onder andere door afspoeling bij hogere neerslagintensiteit). Het hier gekarteerde hellingssediment betreft een eerder lemig-kleiig facies dat dikwijls zandsteen- of veldsteenfragmentjes bevat. Lokaal kan het zelfs weinig van het tertiair substraat verschillen.

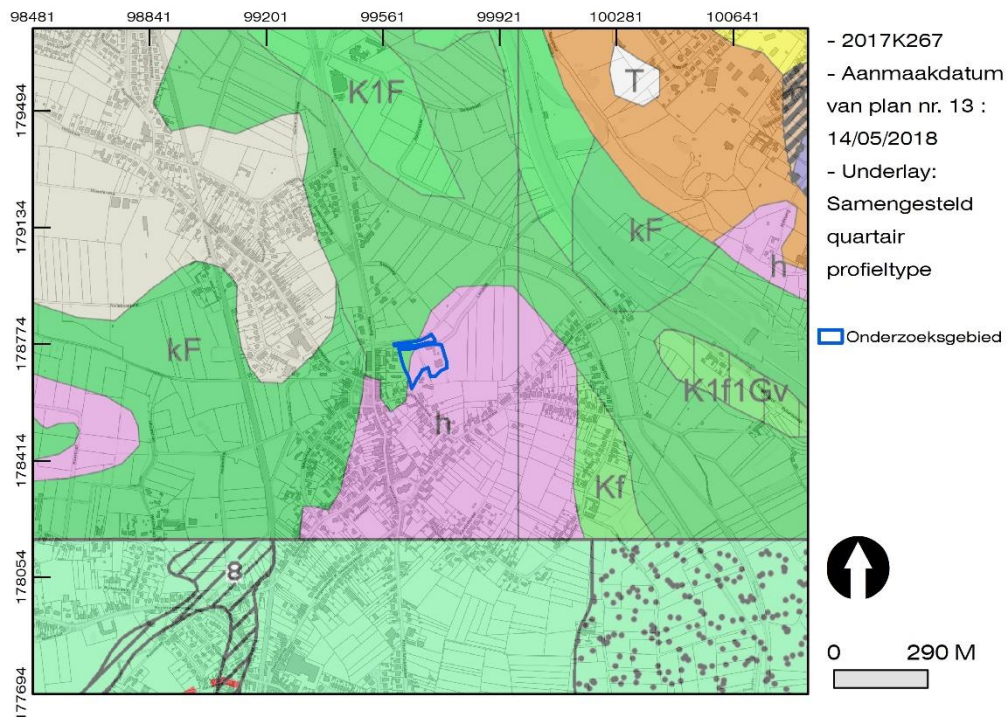
Deze sedimenten zijn typerend voor een heuvellandschap (hier is immers sprake van een oostflank van een dekzandrug): het betreft immers sedimenten die ontstaan zijn door herwerking van in situ afzettingen die zowel tertiair als quartair van oorsprong kunnen zijn.

De lager gelegen noordwestelijke hoek van het projectgebied wordt gekenmerkt door lithoprofieltype 'kF' waarin fluvio-periglaciale Weichseliaanzanden worden

⁷ Haecon, in samenwerking met Prof. Dr. De Moor G., 2000. Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, kaartblad 22 Gent, Vlaamse Overheid, dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel.

afgedekt door continentale Holocene klei. Profieltype F komt overeen met continentaal clastische (fluviale en fluviatiele) en colluviale afzettingen die werden afgezet ten tijde van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Het onderste zandig complex bestaat overwegend uit middelmatig fijn tot middelmatig grof zand (zwak glauconiethoudend) dat naar onder toe zelfs nog grover wordt en dat talrijke grindelementen en ook schelpresten bevat. Het bovenste zandig complex bestaat uit middelmatig, fijn zand met laminae of lenzen middelmatig zand. Het is opgebouwd uit een juxtapositie en superpositie van ondiepe kruisgelaagde geulvormige structuren met een interne laminaire gelaagdheid. Dit is een restant van de brede vervlochten Schelde die hier een brede alluviale vlakte betrok. Aan de basis komt op veel plaatsen een dunne, maar duidelijke grindvloer voor. Deze eenheid vertoont cryoturbaties en vorstwiggen. Dit facies is hoofdzakelijk gevormd door verwilderde rivieren (de Schelde en de Stampkotbeek) die onder periglaciaire omstandigheden van de laatste ijstijd actief waren. In dit fluvio-periglaciaal afzettingsmechanisme wisselden accumulatie van sedimenten plaatselijk en tijdelijk af met erosiefasen, wat resulteerde in een residuele dalopvulling.

Deze gelaagdheid wordt afgedekt door een Holocene alluviaal kleig facies (k) dat gekenmerkt wordt door een lemige klei tot zware klei zonder profielontwikkeling met inclusies van plantenresten, zoetwaterschelpjes en mogelijks ook baksteenfragmentjes (het is dus een zeer recente Holocene afzetting). Hoewel het in hoofdzaak fijn rivier- en beekalluvium betreft, kan colluvium niet worden uitgesloten.

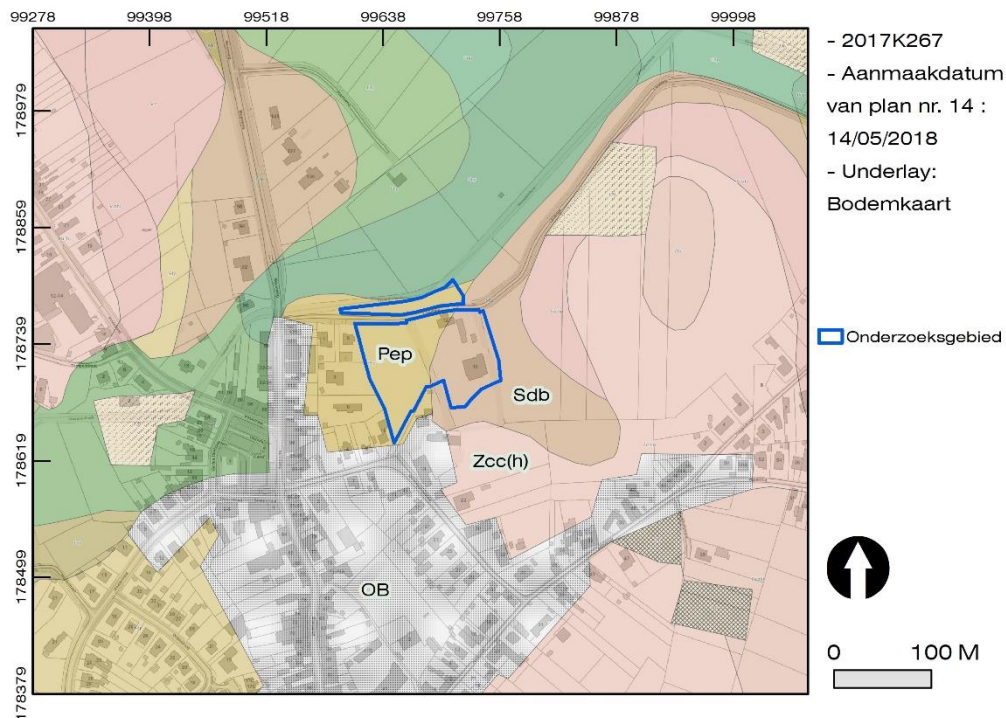
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de samengestelde quartair profieltype kaart.

Op basis van deze gegevens kan, samenvattend, gesteld worden dat er binnen het projectgebied sprake is van hellingsafzettingen met een sterk lemig karakter. In de noordwestelijk en lager gelegen hoek van het projectgebied is er sprake van een meer kleilig facies. Tijdens de controleboringen werd echter vastgesteld dat de bodemopbouw eerder uit fluviatiele afzetting bestond (cf. infra).

Deze bodem laat zich gemakkelijk bewerken (landbouw) en zandleem is vrij vruchtbaar. Het feit dat het gebied dus vruchtbare en relatief arbeidsextensieve gronden herbergt, is een aantrekkingspool voor menselijke activiteiten.

4.1.3.3 Bodemkaart van België

De menselijke activiteiten hebben zich sinds jaar en dag toegespitst op landbouw en veeteelt en in die optiek zijn de bodems in België geïnventariseerd naar - voornamelijk- de bodemtextuur en de vochtigheid, met het oog op een duidelijk beeld van waar welke gewassen geteeld kunnen worden.

28

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de bodemkaart.

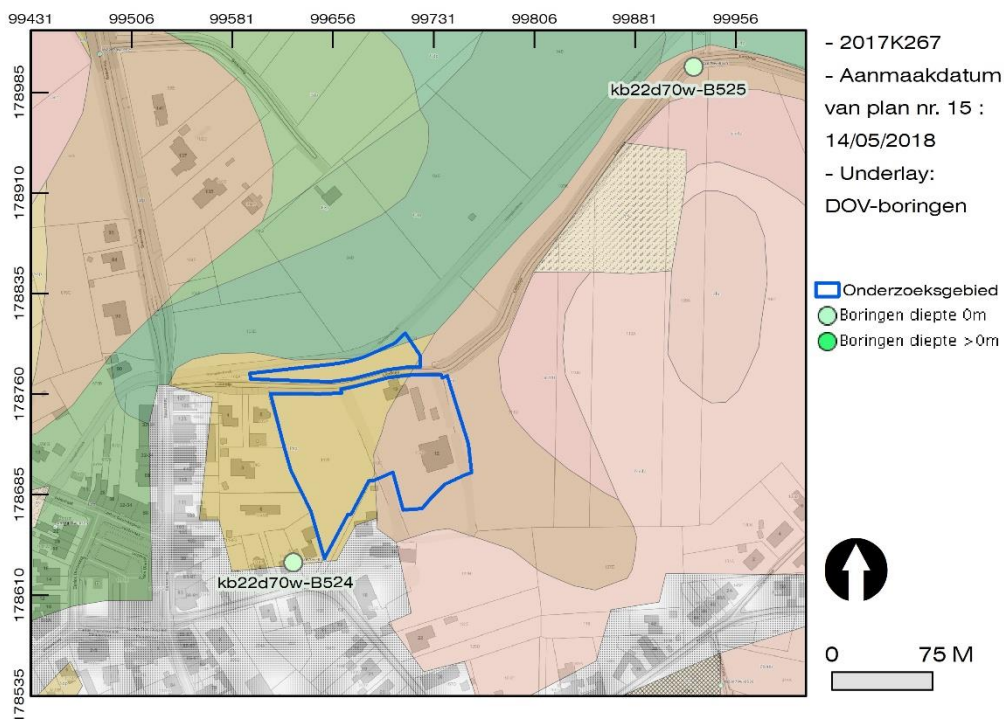
Binnen het onderzoeksgebied komen twee verschillende bodemkundige eenheden voor. In het oostelijke deel van het onderzoeksgebied staan de bodems gekarteerd als Sdb, wat neerkomt op matig natte lemige zandgronden met verbrokkelde textuur B-horizont. Het westelijke gedeelte van het projectgebied staat gekarteerd als Pep-bodem, wat neerkomt op een natte licht zandleembodem zonder profiel en een reductiehorizont die begint tussen 100 en 120 centimeter diepte.

Op basis van bovenstaande gegevens kan worden besloten dat de bodemgesteldheid binnen het onderzoeksgebied voor menselijke activiteiten gunstig zou moeten zijn, indien de waterhuishouding onder controle kan worden gebracht. De gegevens van de bodemkaart komen echter niet volledig overeen met deze van de quartair geologische kaarten: de bodemkaart maakt immers geen melding van een kleiige fractie in het noordwesten van het projectgebied.

Om deze theoretische data te toetsen aan de werkelijkheid worden bijgevolg bijkomende data verworven, enerzijds via gekende boringen die zijn opgenomen in de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) en anderzijds via bijkomende controleboringen.

4.1.3.4 Gekende boringen⁸

In de nabijheid van het onderzoeksgebied zijn reeds enkele boringen uitgevoerd, zij het niet met archeologische doeleinden in gedachten. Het zijn eerder sonderingen voor het bepalen van draagkracht of samendrukbaarheid.

29

Figuur 16. Situering van relevante DOV-boringen ten opzichte van het projectgebied.

Boring met code kb22d70w-B524 werd uitgevoerd in 1893 en doorsnijdt de bodems met classificatie Pep. Hoewel de boring slechts tot beperkte diepte werd gezet, kon vastgesteld worden dat er sprake is van lemige alluviale afzettingen.

⁸ www.dov.be

Een tweede boring, met code kb22d70w-B525, werd geplaatst ten noordoosten van het projectgebied, binnen bodemtype Sdb. Ook hier is de diepte tot waar de boring kon gezet worden beperkt (slechts 1.20 meter), maar konden eveneens alluviale pakketten worden vastgesteld.

Het betreft dus Holoceen continentaal alluvium dat gekenmerkt wordt door een fijn facies. Dit profieltype werd ook vastgesteld in de lager gelegen noordwestelijke hoek van het projectgebied en wordt op de quartair geologisch profieltypekaart eveneens weergegeven in de alluviale vlakke van de Schelde.

Er moet worden besloten dat de boringen, opgenomen in de DOV, voor het huidige onderzoeksgebied ontbreken aan volgende kenmerken:

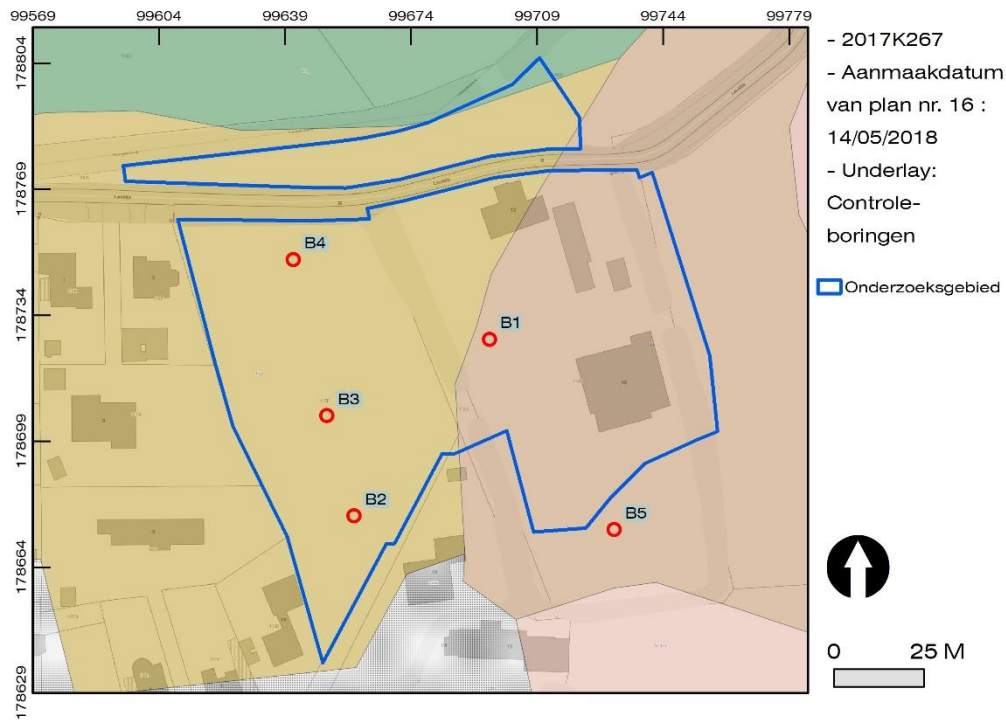
- Er zijn niet genoeg boringen uitgevoerd, voornamelijk dan met een afwezigheid van boringen binnen het onderzoeksgebied
- De boringen geven te weinig informatie over de aanwezige bodemopbouw en bieden geen uitsluitsel over de mogelijke aanwezigheid van een aangevuld pakket

Voor een goed begrip van het onderzoeksgebied bieden de boringen in de DOV weinig meerwaarde. Hembyse Archeologie besloot om in dit kader zelf controleboringen binnen het onderzoeksgebied te gaan plaatsen.

4.1.3.5 Controleboringen

Op 24 november 2017 werden binnen het onderzoeksgebied vijf controleboringen geplaatst om (1) de data uit de bodemkaart te toetsen en (2) hierbij vast te stellen wat de dikte van de teelaarde was, alsook wat (3) de impact (verstoringgraad) van de bouwvoor op de mogelijk aanwezige archeologische niveaus was. Tevens kon (4) nagegaan worden wat de impact van de erosiegevoeligheid op het projectgebied was (i.e. vaststellen van colluviale pakketten). Er werd tot een beperkte diepte (tot er zekerheid was dat het moedermateriaal was aangesneden) geboord. In de noordelijke strook van het projectgebied werden geen boringen geplaatst, aangezien deze zone pas later toegevoegd is aan de geplande omgevingsvergunningaanvraag.

De controleboringen zijn meer uitvoerig beschreven dan volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 noodzakelijk is, dit heeft een kwalitatief product tot doel. Voor de foto's en boorkolommen wordt naar de bijlage verwezen.

Figuur 17. Situering van de controleboringen binnen het projectgebied.

Boring 1 werd uitgevoerd binnen het “areaal van de site met walgracht” (cf. infra), er werd gekozen voor het deel van het terrein waar de overgang tussen het hogere woongedeelte en de lagere akkers (ten westen) beschikbaar was. Dit bleek een kleine, verwilderde boomgaard te zijn.

31

Figuur 18. Veldopname van boring 1.

De bodemopbouw bestond uit een aanvulling van 60 centimeter dik, die ook een even dik pakket van twee ophogingslagen afdekte. Deze ophogingslagen bevatten fragmenten baksteen en kalkmortel. Dit duidt op een afbraak en een ophoging van het terrein. De meest voor de hand liggende hypothese is dat deze laag kan worden verbonden aan de afbraak van de gebouwen zoals deze herkenbaar zijn op het 18^e-eeuwse kaartenmateriaal (cf. infra). Deze hypothese kan echter enkel worden getoetst middels een prospectie met ingreep in de bodem. **Het is mogelijk dat er binnen deze verschillende ophogingslagen ook verschillende occupatiefasen van de site kunnen worden herkend !**

Onder deze ophogingslagen, op een diepte van 1,2 meter onder het maaiveld, bleek een vrij homogene, zandige klei aanwezig te zijn. Dit leek op alluvium of

aangevoerd quartair materiaal. Een hypothese is dat het hier gaat om uitgegraven materiaal waarmee de site is opgehoogd, bij het uitgraven van de walgrachten. En andere hypothese is dat het gaat om natuurlijk, alluviaal materiaal. Deze hypothese kan echter enkel worden getoetst middels een prospectie met ingreep in de bodem.

Op een diepte van circa 140 centimeter onder het maaiveld werd een pakket kleilig zand aangetroffen, dat sporen van vervening vertoonde. Het was hoegenaamd geen ingeklonken veenlaag als dusdanig, maar eerder een oude strooisellaag die door de waterverzadigde omstandigheden verveend was. Een hypothese is dat het gaat om een loopniveau, dat de aanleg van de site met walgracht voorafgaat. Deze hypothese kan echter enkel worden getoetst middels een prospectie met ingreep in de bodem. Bovendien werden in de daar onder gelegen laag houtskoolspikkels aangetroffen, wat er op kan wijzen dat dit de aanzet van een oorspronkelijk bodemprofiel, bestaande uit een A, een B en een C-horizont, waarbij de C-horizont door grondwater (op circa 1,7 meter onder het maaiveld) niet kon worden aangesneden. Deze bodemkundige situatie kan enkel worden getoetst middels een mechanisch landschappelijk booronderzoek of een prospectie met ingreep in de bodem.

In het zuidelijke deel van de omgrachte site⁹ werd boring 5 geplaatst. Deze geeft een ander beeld, er is sprake van enkel zandige pakketten.

Figuur 19. Veldopname van boring 5.

Er is sprake van 20 centimeter bruin humeus zand, dit lijkt te wijzen op een gebruik als akkerland. Deze bodem dekte een vrij steriel bruin tot grijs zandig pakket af, dat tot een diepte van 1 meter onder het maaiveld reikte. Dit vrij steriele pakket zand ging geleidelijk over van bruin naar grijs en wijst mogelijk ook op een aanvulling. Het lijkt in ieder geval niet te gaan om een natuurlijke bodemvorming. Op een diepte van 1,0 meter onder het maaiveld werd een pakket beige tot oranje nat zand aangetroffen, dat werd geïnterpreteerd als de natuurlijke, onverstoorte bodem. Deze ging geleidelijk over naar een fijner, lichter en meer grijzig zandig sediment. Het leek te gaan om alluviale pakketten uit het Weichseliaan.

⁹ Boring 5 valt binnen de oorspronkelijke afbakening van het onderzoeksgebied. Later is dit, op basis van vernieuwde verkavelingsplannen, in noordelijke richting aangepast. De controleboringen waren reeds uitgevoerd.

Boringen 2, 3 en 4 werden uitgevoerd in het westelijke deel van het onderzoeksgebied, dat met gras was ingezaaid.

Figuur 20. Veldopname van boring 2, 3 en 4.

Deze drie boringen geven blijk van een akkerland met een Ap-horizont, een verweringshorizont B en een C-horizont, die bestaat uit zand in het zuidelijke deel van de akker en meer kleilig materiaal in het noordelijke deel van de akker. Dit is een indicatie voor het feit dat de akker zich beneden aan een droge zandrug bevindt (cf. infra). Boring 4 duidt op een zeer natte alluviale situatie die onderhevig was aan de invloed van water, beken en mogelijk ook de Schelde zelf. Deze akker is ten minste sinds de 18^e eeuw in cultuur gebracht.

33

Uit deze boringen kan worden besloten dat:

- Het gebied zich in de alluviale vlakte van de Schelde bevindt, waar de natuurlijke bodem bestaat uit zandige alluviale sedimenten, waarschijnlijk uit het Weichseliaan .
- Het westelijke deel van het onderzoeksgebied sinds de 18^e eeuw een akkerland is, dat enkel aan de Ommegangstraat relatief zandig is. In noordelijke richting wordt de bodem snel natter en kleiiger.
- Het oostelijke deel van het onderzoeksgebied mogelijk bestaat uit een akkerland dat bij de bouw van de walgracht met uitgegraven sediment is opgehoogd. Mogelijk is er ook bij de volgende bouw- en occupatiefasen een deel van het terrein opgehoogd. Er is in het historisch kaartenmateriaal (cf. infra) alvast sprake van een fase tot de 18^e eeuw en een fase vanaf de eerste helft van de 19^e eeuw.

In een volgend hoofdstuk zal dus worden onderzocht of er ook in het historisch kaartenmateriaal en in de archeologische kennis van de regio aanwijzingen kunnen worden gevonden voor het landgebruik in vroeger tijden en de mogelijke bewaring van archeologische sporen en structuren.

4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied en zijn omgeving

4.2.1 Algemene historische situering van het plangebied

Het projectgebied bevindt zich heden ten noordoosten van de dorpskern van Asper.¹⁰ De eerste vermelding van dit gehucht, 'Haspra' dateert uit 963 en kan etymologisch op verschillende manieren verklaard worden. De verklaring wordt hierbij dan gezocht in het rurale landschap (weiden) of de ligging van het dorp nabij de Schelde (rivier). Een derde mogelijkheid is dat de naam in verband gebracht kan worden met een lokale grootgrondbezitter. Het verklaren van plaatsnamen is echter steeds een betwistbare aangelegenheid en veelal niet gebaseerd op ware feiten. Wat wel vaststaat is dat archeologische vondsten hebben aangetoond dat de streek rond Asper reeds zeer vroeg in de menselijke geschiedenis bewoond was. De nabijheid van de Schelde heeft daarbij zeker en vast een rol gespeeld. Zo zijn er archeologische aanwijzingen dat in de eerste helft van de 1^e eeuw een Gallo-Romeinse [sic] nederzetting werd gesticht ter hoogte van de kouter van het Jolleveld. Deze hoger gelegen gronden bevinden zich op slechts 150 meter van de Schelde die niet alleen een bron van drinkwater vormde, maar tevens toegang gaf tot belangrijke transport- en handelsroutes. De kleiige en alluviale vlakte werd gekenmerkt door goede weidegronden en de aanwezige klei kon tevens gebruikt worden als bron voor de pottenbakkerij. De hoger en droger gelegen gronden, op de kouter van het Jolleveld, konden gebruikt worden voor landbouw en veeteelt, bosexploitatie en bewoning.¹¹ Mogelijks ligt deze nederzetting aan de basis van het ontstaan van de latere dorpskern van Asper. De site op het Jolleveld kende in ieder geval een min of meer doorlopende bewoning: er werden tevens aanwijzingen voor begraving in de Merovingische periode aangetroffen, alsook voor bewoning tijdens de volle middeleeuwen.

Vanaf de 13e eeuw vormde Asper één heerlijkheid met het aangrenzende dorp Zingem. Deze heerlijkheid was afhankelijk van de graven van Vlaanderen tot 1601. Bestuurlijk en fiscaal behoorde het gebied tot de kasselrij van Oudenaarde; op kerkelijk vlak ressorteerde Asper dan weer onder het bisdom Doornik en sinds 1559 onder Gent. Andere belangrijke heerlijkheden waren deze van Asper ten Ede, Hove en Walle.

De voormalige heerlijkheid van Hove was afhankelijk van het leenhof van Gavere en situeerde zich rondom het omgracht kasteel Ten Hove met bijhorend neerhof, dat ook wel omschreven wordt als 'huis van plaisance met remisen, stallingen,

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Asper [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121349> (geraadpleegd op 28 februari 2018).

¹¹ Van Couwenberghe B., 2007. *Algemene tendensen in de Civitas Menapiorum gebaseerd op de bewoning, UGent, Gent.*

duyvekeete,...'.¹² Dit neerhof bevindt zich integraal binnen het projectgebied. De verhevenheid en de omgrachting is tevens zichtbaar op het Digitaal Hoogtemodel (cf. supra). Heden rest een boerenhuis dat gelegen is op een lichte verhevenheid, enkele bakstenen stallingen en een verwaarloosde duiventoren uit de 18^e eeuw. In het kader hiervan werd tevens een beknopt bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd (cf. infra).

Asper bleef echter gedurende lange tijd een rurale gemeente, te meer door de ligging nabij de Schelde en de hiermee gepaard gaande jaarlijkse overstromingen. Bebouwing bestond aanvankelijk slechts uit kleine hoeven op de meest droge gronden. De oude dorpskern met kerk werd ingeplant op de gunstig gelegen, hogere en drogere dekzanden die gemakkelijk te bewerken waren en toch op geringe afstand van de Schelde gelegen waren. In 1785 werd de landdijk van Heurne naar Eke aangelegd. De oude weg van Gent naar Oudenaarde, die van oudsher gelegen was op de heuvelrug langs de linkeroever van de Schelde, werd hierbij gekasseid en deels op deze verhoogde rechthoekige landdijk gelegd. Heden staat de weg gekend als de Steenweg¹³ die het dorp van noord naar zuid doorsnijdt. Tussen het huidige Gemeenteplein de het kerkplein ontwikkelde zich lintbebouwing; op de grens met Zingem werden in de loop van de 19^e eeuw verschillende brouwerijen opgericht.

Tussen 1919 en 1922 volgde tevens het rechte trekken van de rivier en de bouw van een sluis te Asper om een halt toe te roepen aan de jaarlijkse overstromingen. In de loop van de 19^e eeuw ontwikkelde zich een nieuwe woonkern bij het station Gavere-Asper in het noorden van de gemeente, op de spoorlijn Gent-Oudenaarde die de gemeente van noord naar zuid doorkruist sinds 1857. Ook de expresweg Gent-Oudenaarde in het westen oefende een aantrekkingskracht uit voor de inplanting van nieuwe woonwijken, zoals de Walhoek en de Sint-Janswijk. Gedurende de laatste decennia worden ook de meer lager gelegen, moerassige gronden bebouwd en fungeert de gemeente als woon- en slaapgemeente voor de pendelaars naar het Gentse.

De geschiedenis van het onderzoeksgebied is dus verbonden met dit besloten, rurale karakter enerzijds en met de heerlijkheid Hove anderzijds. Om de historiek van het huidige onderzoeksgebied enigszins te kunnen onderzoeken is het raadplegen van twee belangrijke groepen van bronnen noodzakelijk: het historisch kaartenmateriaal en de gekende archeologische gegevens in de dichte omgeving van het gebied.

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Hoevegebouwen* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/36040> (geraadpleegd op 28 februari 2018).

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Steenweg* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/106620> (geraadpleegd op 28 februari 2018).

4.2.2 Beknopt bouwhistorisch onderzoek van de duiventoren

4.2.2.1 Archiefbronnen

Een duiventoren is een daartoe ontworpen of omgebouwde constructie waarin gedomesticeerde tamme duiven (*Columba livia domestica*) door de mens gehouden worden en waarin de dieren een permanent onderdak vinden. De tamme duif werd gebruikt als postbezorger, als siervogel, maar voornamelijk als voedselbron.¹⁴ Duivenvlees werd traditioneel ook door zwangere vrouwen gegeten omwille van de vermeende “kracht” van het vlees. Het houden van de duiven en dus het bouwen van duiventorens was initieel voorbehouden aan adellijke families en abdijen, maar vanaf de 16^e – 17^e eeuw werd het houden van duiven een volksvermaak.

Figuur 21. De tamme duif bezorgt de hedendaagse mens nog steeds veel plezier.

Duiventorens als afzonderlijke structuur ontstonden voornamelijk op het platteland en in de buurt van steden. Het is pas veel later dat er ook in dicht bewoonde steden duiven in hokjes onder het dak of in een gammel bijgebouw werden gehouden. De duiventorens of “duifhuizen” zijn over het algemeen bakstenen gebouwtjes van 9 tot 12 meter hoog en voorzien van vlieggaten voor de dieren. Er is ook een toegang voorzien voor de eigenaar of gebruiker van de dieren, die slotvast kan worden afgesloten.

Aan de binnenzijde zijn steeds nissen en holten voorzien waarin de dieren kunnen verblijven. De tamme duif stamt immers af van de rotsduif, een vogel die nest in

¹⁴ Depraet O.S., 1966, pagina 8.

rotsholten en -spleten. De duiventoren is zo voorzien dat de jonge dieren voor menselijke consumptie uit hun nesten kunnen worden genomen, maar ook dat de duivenmest kan worden gerecupereerd. De mest van duiven is een belangrijke bron van nitraten, die zowel in de landbouw als in de leerlooierij kunnen worden gebruikt.

De duiventoren maakt deel uit van het onderzoeksgebied en bevindt zich kadastraal op perceel 112B (cf. administratieve fiche). Uitgedrukt in Lambert 1972-coördinaten bevindt de duiventoren zich op 99731,056 x 178747,571 meter en kan geprangd tussen een 19^e -eeuwse staling en de 18^e -eeuwse gracht worden teruggevonden. De vooralsnog eerste gekende beschrijving van de duiventoren in Asper dateert uit 1966 en kan in het boekje van O.S. Depraet worden teruggevonden. In 1966 kon het gebouw beschreven worden als een toren die langs de noordkant met een ladder toegankelijk was, waarbij de duivennissen onder een tentdak lagen. De auteur kon tien vlieggaten aan de oost- en zuidzijde waarnemen. Er was toen ook sprake van ijzeren haken waaraan houten loopplanken bevestigd waren. Enkele van deze zijn in 2017 nog aanwezig.

Figuur 22. Ijzeren haak voor loopplanken (@Hembyse).

De toren was toen al niet meer in gebruik en was reeds in verval. Dit verval heeft zich onverwijd verdergezet tot in 2015, wanneer de toren door Manuel Van den Abeele van Erfgoedbank Leie en Schelde beschreven wordt. Op deze foto is duidelijk zichtbaar hoe het dak van de toren is ingevallen door het rot van het hout. Het parement aan de vliegopeningen is zeer slecht bewaard en brokkelt af, wat allemaal nog versterkt wordt door de begroeiing met klimop (*Hedera helix*). Deze inheemse klimplant is over het algemeen zeer schadelijk voor gebouwen en

metselwerk, gezien de wortels van deze plant zich zeer diep in de voegen en het metselwerk doen doordringen.

Figuur 23. De duiventoren zoals gefotografeerd in 2015.

Op het open informatieplatform Wikipedia is tevens een foto terug te vinden die in 2011 is genomen.

Figuur 24. De duiventoren zoals gefotografeerd in 2011.

Op deze foto is te zien hoe de duiventoren reeds in 2011 in een zeer slechte staat was. Het dak was toen reeds volledig vervallen, de vlieggaten zijn nog steeds herkenbaar. De begroeiing met klimop is duidelijk zichtbaar en vermoedelijk zijn ook andere planten op het open muurwerk aanwezig. Men kan denken aan vlinderstruik

(*Buddleja davidii*), die weinig voedingsbodem nodig heeft om tot een grote struik uit te groeien.

In 2015 is de duiventoren beschreven als zijnde een waardevol bouwkundig erfgoed dat zeer dringend aan restauratie toe is. De duiventoren is echter noch beschermd, noch afzonderlijk in de inventaris bouwkundig erfgoed opgenomen. Dit betekent dat het verval zich in de afgelopen jaren nog heeft verdergezet, tot de situatie die bij het plaatsbezoek in 2017 kon worden vastgesteld.

4.2.2.2 Fotografische registratie

Tijdens het plaatsbezoek op vrijdag 24 november 2017 konden enkele basisvaststellingen van de duiventoren worden gedaan.

Het gebouw is grotendeels overwoekerd met klimop. Desalniettemin kon worden vastgesteld dat het gebouw bestaat uit een opgaande constructie in twee bouwlagen met een latere bijbouw. Beide delen zijn in baksteen opgetrokken en met een vrij zachte kalkmortel gemetseld.

Figuur 25. De zuidzijde en de oostzijde van de duiventoren, met één zichtbaar muuranker (©Hembyse).

Aangezien de bijbouw geen deel uitmaakt van de duiventoren, wordt deze niet verder besproken. Depraet vermeldt deze als “voor enige jaren gebouwd”. De duiventoren bestaat uit een onderste bouwlaag van vier pijlers, aan elkaar verbonden met rondbogen. De rondbogen worden tegen het uitknikken beschermd door middel van zware smeedijzeren muurankers.

De ruimte tussen de pijlers is aan drie zijden dichtgemetseld met een jonger metselwerk, wat uit de baksteenformaten kon worden afgeleid.

Figuur 26. De binnenzijde van het gelijkvloerse gedeelte van de toren (©Hembyse).

Het baksteenformaat van de pijlers kon worden vastgesteld op 24 x 12 x 5,5/6 centimeter; het baksteenformaat van de opvulling kon worden vastgesteld op 20 x 10 x 5 centimeter. Dit laatste kan in de 19^e eeuw gedateerd worden en komt overeen met baksteenformaten die werden vastgesteld in de bijgebouwen van de bestaande hoeve. De vermelding van een balk met een datering van 1700 bij Depraet wijst mogelijk op een hergebruik van de balken, aangezien het bouwvolume van het huidige woonhuis niet overeenkomt met de situatie in 1777 (cf. infra).

Het is opvallend dat één van deze later aangebrachte muren ook voorzien is van twee (vlieg)openingen, maar deze zijn met (modern) kippengaas afgesloten. Aan de binnenzijde zijn tegen de drie wanden legborden gemonteerd.

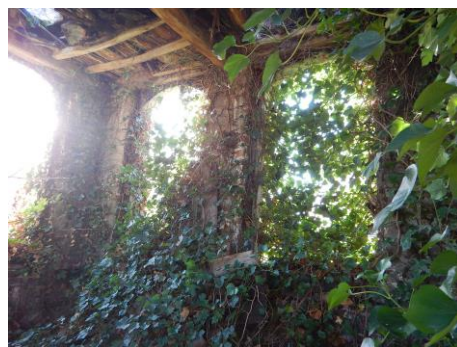
Oorspronkelijk ondersteunden de vier pijlers een kruisgewelf in baksteen, dat aan de binnenzijde bepleisterd was. Heden is een groot deel van de bepleistering door de inwerking van vocht losgekomen en naar beneden gevallen. Het gewelf is sterk verweerd door mossen.

De tweede bouwlaag bestaat uit een opgaande constructie met aan elke zijde twee ramen met rondboog en aan de noordelijke zijde één raam met rondboog en één toegang, die oorspronkelijk voorzien was van een ladder of trap. De pijlers van de eerste bouwlaag lopen door naar de tweede bouwlaag in de vorm van neoclassicistische pilasters.

Deze eerste verdieping gaf toegang tot de duivennissen, die zich onder het dak bevonden. Van de oorspronkelijke bevoering is niks bewaard, indien deze al bewaard was. Depraet maakt melding van een mangat, maar het is niet duidelijk waar zich dit bevond. Rechtstreeks op het kruisgewelf rust nu een dik pakket organisch materiaal, detritus, afval en delen van het dakwerk, alsook een groot aantal dakpannen. Een deel van de opslag van oude metalen, die tijdens de laatste decennia van het gebruik van de toren in de duivenverblijven onder het dak plaatsvond, is naar beneden gevallen.

De borstwering van de tweede bouwlaag is zeer slecht bewaard en van het oorspronkelijke tentdak is zeer weinig bewaard. Nochtans is dit één van de typerende elementen van de duiventoren, waarbij in de borstwering vliegopeningen met overkragende tegels worden geplaatst. Een groot deel van de tegels aan de zuidelijke vliegopening is bewaard, aan de oostelijke zijde zijn de vliegopeningen dichtgemetseld en is een deel van de tegels afgebroken.

De spanten van het dak zijn volledig verrot en ingezakt. Het grootste deel van het dak is reeds ingestort en de bewaarde constructie is zeer onstabiel (verrotting).

Figuur 27. Een losse dakpan tussen de detritus en een zicht op de binnenzijde van de eerste verdieping (©Hembyse).

De dakpannen zijn van vrij recente datering en gemerkt met een stempel van de productieplaats [VFS boven M in een cirkel], het betreft roodbakkende “Boonse” pannen. Deze zijn vermoedelijk 19^e of 20^e -eeuws van datering.

Op basis van de interpretatie door Depraet lijkt het er op dat de duiventoren oorspronkelijk een andere functie had (“Vervormde of omgebouwde duifhuizen”). De borstwering met de vliegopeningen lijkt een jongere toevoeging te zijn, al kon dit om veiligheidsredenen niet vastgesteld worden. De eerste verdieping kon worden beklommen voor inspectie, maar het metselwerk van de borstwering was zeer onstabiel.

Figuur 28. Een detail van de overgang tussen de tweede bouwlaag en de borstwering met vliegopeningen. Bemerkt het verschil in kwaliteit van bepleistering (@Hembyse).

Dit zou impliceren dat de duiventoren niet als dusdanig gebouwd is geweest en dus op een andere manier moet gekaderd worden binnen de ontwikkeling van duiventorens in Vlaanderen.

4.2.2.3 Iconografische bronnen

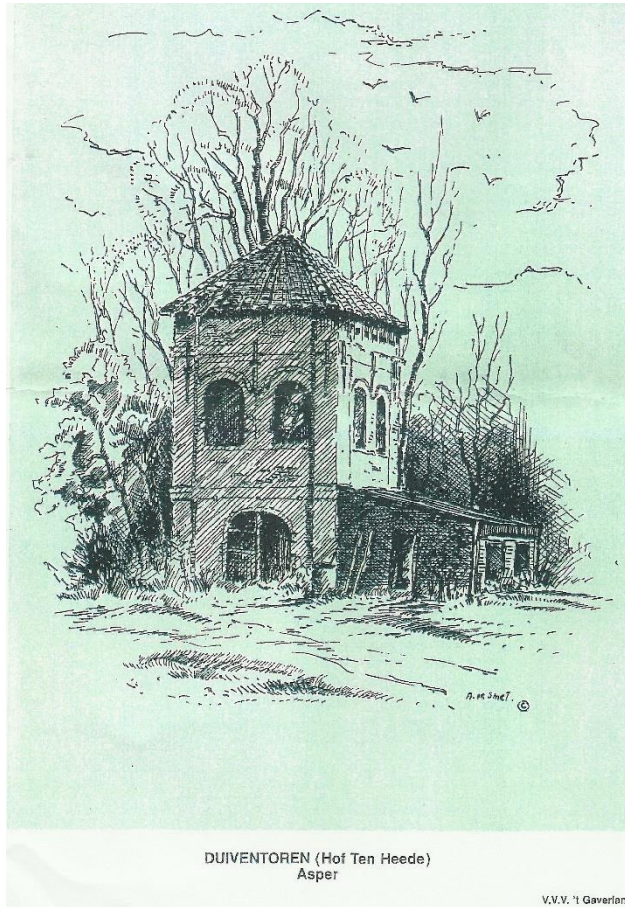
De duiventoren wordt afgebeeld op een schilderij door Rufus Devos uit 1982. Het betreft een neoromantisch landschapsschilderij in een ietwat onbehouwen, landelijke stijl

Figuur 29. Het schilderij van Ruf. Devos uit 1982.

Het werkje wordt bewaard in de collectie van Dhr. Tytgat en toont de duiventoren in een zeer goede staat. Volgens Dhr. Tytgat is het schilderij gemaakt naar een foto, eerder dan naar de werkelijke situatie in 1982. De situatie in twee bouwlagen is duidelijk zichtbaar en uit het schilderijtje kan worden afgeleid dat de openingen voorzien waren van houten luiken. Deze houten luiken zijn heden volledig verdwenen. Op het schilderij zijn enkele vlieggaten in de borstwering aan de zuidzijde afgebeeld, onder een met roodbakkende pannen voorzien tentdak. Aangezien het mogelijk gebaseerd is op een foto en niet op de werkelijke situatie, kan dus niet ingeschat worden wat de werkelijke situatie in 1982 was en hoe de toren doorheen de tijd is geëvolueerd. Men kan louter stellen dat de toren heden in een erbarmelijke staat is.

Op een pentekening, die verschenen is in een publicatie van het VVV Gaverland¹⁵ wordt de duiventoren in diezelfde staat afgebeeld.

Figuur 30. De pentekening van de VVV Gaverland, jaren 1980.

¹⁵ Met dank aan Manuel Van den Abeele voor deze gegevens.

Een zwart-wit foto¹⁶ uit dezelfde periode geeft echter een ander, minder romantisch beeld.

Figuur 31. Foto van de duiventoren, jaren 1980.

Op deze foto kan men vaststellen dat er reeds in deze periode een verval van het dak was ingezet en dat het parement reeds in slechte staat was.

47

Tenslotte werden twee gedigitaliseerde foto's aangetroffen in de collectie van dhr. J. De Paepe, waarvan niet duidelijk is waar de originelen zich bevinden¹⁷.

De eerste foto toont de duiventoren in gebruik, deze foto is mogelijk genomen aan het begin van de 20^e eeuw. De foto toont de noordelijke zijde van de toren, zonder vegetatie en verval. Aan de oostelijke zijde is ook een hok of bijgebouw gezet, iets wat waarschijnlijk(minstens) sinds de jaren 1980 niet meer aanwezig is.

Op de foto zijn duidelijk de toegang en de luiken zichtbaar. Om de toren naar zijn oorspronkelijke staat terug te brengen, is deze foto de enige indicatie.

¹⁶ Met dank aan Manuel Van den Abeele voor het opzoeken van deze foto.

¹⁷ J. De Paepe verwees door naar Dhr. Tjigtat, maar deze stelde enkel te beschikken over het schilderij van de duiventoren, cf. *infra*.

Figuur 32. De noordelijke zijde van de duiventoren, aan het begin van de 20^e eeuw (?) en in 2017. .

Een tweede foto uit dezelfde collectie toont de toren vanuit zuidwestelijke richting en dateert mogelijk net na de Tweede Wereldoorlog. Hierop is duidelijk zichtbaar dat de toren reeds minder en minder onderhouden wordt.

48

Figuur 33. De zuidwestelijke zijde van de duiventoren, medio 20^e eeuw (?) en in 2017.

Enkele van de luiken zijn ingevallen en mogelijk is enkel het gelijkvloers in gebruik als kippenhok of stalling voor neerhofdieren. Op deze foto is ook duidelijk het

verschil zichtbaar tussen het parement van de toren en het parement aan de vliegopeningen zichtbaar, wat er op wijst dat de vliegopeningen zijn aangebouwd. Dit zou de hypothese van Depraet, dat dit gebouw initieel niet de functie van duiventoren had, maar eerder herbestemd is, kunnen bevestigen.

4.2.2.4 *Tussentijds besluit*

Op basis van voorliggende gegevens kan worden gesteld dat de duiventoren van Asper zich bevindt op het domein van de “Hoeve Tytgat, dat in de vroege 19^e eeuw nog als “ ’t Asper Kasteeltje” bekend stond. Deze benaming verwijst mogelijk naar een voormalig “kasteel” of speelhof dat zich op de site bevond. Dit hof kan worden herkend op het kaartenmateriaal van Ferraris. Nog veel eerder moet het een site met walgracht geweest zijn die mogelijk zelfs tot de late middeleeuwen teruggaat.

Vermoedelijk is het speelhof aan het einde van de 18^e of het begin van de 19^e eeuw omgebouwd tot een hoevecomplex met een deel van de gebouwen dat heden nog aanwezig is. Op welke manier de site is omgevormd en welke gebouwen tot welke fase behoren, kan enkel door middel van een archeologisch onderzoek vastgesteld worden. De hypothese dat de duiventoren in oorsprong een andere functie had, moet verder worden onderzocht. De schijnbare toevoegingen aan de constructie, voornamelijk dan de borstwering waarin de vliegopeningen voor de duiven zijn gemaakt, wijst in deze richting. Ook de sterk afwijkende bouwstijl ten opzichte van de hoevegebouwen wijst op de mogelijkheid dat de toren in de 18^e eeuw is gebouwd en een geheel andere functie had.

In de eerste beschrijving van de toren door Depraet wordt hiervoor al een voorzet gegeven. De associatie tussen de toren en oudere bouwfasen kan enkel door middel van archeologisch onderzoek worden vastgesteld.

De constructie zelf is in zeer slechte staat, aangezien deze al minstens vijf decennia buiten gebruik is en niet meer is onderhouden. Van boven naar beneden:

- is het dak volledig verloren gegaan, het hout van de kap is volledig verrot en het grootste deel van de pannen is afgeleden en gebroken.
- De borstwering en de vliegopeningen (wat de functie als duiventoren definieert) zijn in slechte staat, het parement is aan de zuidzijde volledig verbrokkeld en verloren gegaan. De rode tegels aan de vliegopeningen zijn gedeeltelijk bewaard.
- De tweede bouwlaag is matig bewaard, aan de binnenzijde is de bepleistering grotendeels verloren gegaan en de natuur heeft de westelijke helft van de structuur opgeëist.
- De eerste bouwlaag is onderhevig aan mossen, planten en opstijgend vocht. De basisstructuur is bewaard.
- De functionele elementen als duiventoren zijn niet prominent aanwezig/bewaard in vergelijking met andere bewaarde duiventorens (bijvoorbeeld de duiventoren in het Drongengoed)

4.2.3 Relevante historische kaarten en plannen

Om de historische waarde van het onderzoeksgebied in te schatten wordt in onderstaand hoofdstuk historisch kaartenmateriaal onderzocht.

4.2.3.1 Villaret-kaart (1745-1748)

Voor het oudste kaartenmateriaal waarop het projectgebied voorkomt, dient te worden teruggegrepen naar de kaart van Villaret uit het midden van de 18^e eeuw. Het projectgebied komt tevens voor op het oudere kaartenmateriaal van Frickx, maar daarop is onvoldoende detailwerking aanwezig waardoor het niet mogelijk is om zinvolle uitspraken te doen.

De kaart van Villaret geeft de situatie weer in het midden van de 18^e eeuw. De alluviale vlakte van de Schelde ten noordoosten van het projectgebied is duidelijk herkenbaar, net als het overstromingsgebied van de Stampkotbeek ten noorden van het projectgebied. Er is nog geen sprake van landdijken, waardoor deze kaart een uniek beeld geeft van het uitzicht van het projectgebied voorafgaand aan deze grote ingrepen in het landschap. Het bepalen van de exacte ligging van het projectgebied ten opzichte van deze kaart wordt daardoor weliswaar bemoeilijkt. De Stampkotbeek ten noorden en het oude tracé van de Steenweg ten westen van het projectgebied, net als de dorpskern van Asper ten zuiden van het projectgebied, vertonen weinig verschillen met de situatie vandaag. Op basis hiervan kan gesteld worden dat er weinig verschuiving op het kaartmateriaal zit.

Bijgevolg kan de situatie binnen het projectgebied besproken worden.

Figuur 34. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.

In het oosten wordt het projectgebied begrensd door een noord-zuid georiënteerde weg die in de richting van de dorpskern van Asper aansluit op de huidige Hulstraat. Haaks hierop bevindt zich een oost-west georiënteerde straat die heden verdwenen is. Aan beide zijden van deze straat bevindt zich, binnen het projectgebied, bebouwing. Beide hoeves worden omringd door een hagenrij, waarvan de vorm in sterke mate overeenkomt met de huidige omgrachting. Indien dit inderdaad overeenkomt, is er mogelijks sprake van een lichte verschuiving van het kaartblad in westelijke richting. Dit zou betekenen dat het westelijke deel van het projectgebied (dat op onderstaande kaart ten westen van het projectgebied valt) in gebruik is als onbebouwd terrein waarvan de noordwestelijke hoek in de lager gelegen overstromingsvlakte van de Stampkotbeek bevindt.

4.2.3.2 Atlas van Ferraris (1777)

Op het gegeoreferende kaartenmateriaal van Ferraris is de omgeving van het projectgebied grondig gewijzigd. Vermoedelijk geeft deze kaart de situatie weer na de aanleg van de landdijken. Dit betekent dat de Steenweg nu gelegen is op een antropogene hoogte binnen het landschap. De zone ten oosten van het projectgebied bevindt zich nog steeds binnen de alluviale vlakte van de Schelde en wordt dan ook gekarteerd als een moerassig gebied met een kleine vijver.

Het westelijke deel van het projectgebied en de noordelijke strook zijn in gebruik als boomgaard.

Figuur 35. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

Binnen het projectgebied is het neerhof van de heerlijkheid Hove (cf. supra) ingeplant: de omgrachting is duidelijk herkenbaar. Wel toont het kaartmateriaal van Ferraris aan dat het complex aan het einde van de 18^e eeuw een andere indeling had.

Ondanks de sterke verschuivingen van het kaartblad kan worden afgeleid dat er een 18^e-eeuws "kasteel", of speelhof aanwezig was, dat bestond uit een U-vormig hoofdgebouw in het noorden van het domein en uitgebreid voorzien was van bijgebouwen, waaronder een soort poortgebouw aan de in het westen gelegen toegangsweg naar de hoeve. Het betreft een nieuw aangelegde landweg die vertrekt vanuit de huidige Ommegangstraat. Aan de oostzijde van het domein bevinden zich drie kleinere bijgebouwen, waarvan het meest noordelijk gelegen gebouwtje, met een vierkant grondplan, vermoedelijk geïdentificeerd kan worden als de duiventoren, die heden ten dage nog aanwezig is (cf. supra), hoewel het niet

zeker is dat deze toen al dezelfde functie had. Ten zuiden hiervan, rechtover de toegangsweg, bevinden zich vermoedelijk twee stallingen. In de bestaande schuur die anno 2017 nog steeds rechtover deze toegang tot het domein gelegen is, is nog een restant van het oorspronkelijke bouwwerk herkenbaar (op basis van het baksteenformaat, cf. supra).

Figuur 36. Situering van de duiventoren op de kaart van Ferraris.

4.2.3.3 Primitief kadaster (1830-1833)

Op het Primitief Kadasterplan zijn enkele belangrijke wijzigingen merkbaar, die mogelijks met elkaar verband houden. In de eerste plaats kan melding gemaakt worden van de aanleg van de Landdijk tussen de Stampkotbeek en het hoevecomplex. Dit betekende tevens het dempen (en zelfs ophogen) van de noordelijke arm van de omgrachting van het hoevecomplex. Mogelijks heeft dit een belangrijke impact gehad op de bestaande gebouwstructuren: er is immers een duidelijk verschil in constructie en in inplanting waar te nemen. Zo is het hoofdgebouw langsheen de Landdijk omgevormd tot een langwerpige gebouw, zonder twee korte uitstekende annexen. Dit sluit tevens aan bij de vaststelling dat een 18^e-eeuwse houten balk werd hergebruikt bij de bouw van het huidige hoevegebouw¹⁸, dat aldus zijn oorsprong in de 19^e eeuw kent. Het poortgebouw en de duiventoren lijken niet onderhevig te zijn geweest aan veranderingen. Ook op de

¹⁸ "... zware balkenzoldering binnenin, naar verluidt in de slaapkamer gedateerd 1700.", cf. *Inventaris Onroerend Erfgoed ID: 36040*. Zie ook Depraet 1966.

Atlas der Buurtwegen en het kaartenmateriaal van Vandermaelen komt de duiventoren mogelijk als een vergelijkbare vrijstaande structuur voor (cf. infra). De stallingen ten zuiden van de duiventoren lijken vervangen te zijn door één centraal gelegen bijgebouwtje.

De noordelijke strook van het onderzoeksgebied bevindt zich binnen de alluviale vlakte van de Stampkotbeek, en ook het westelijke akkerland lijkt nog ingekleurd als overstromingsgebied.

Het omgrachte hoevecomplex wordt aangeduid met de benaming 't Aspers Kasteelken en bevindt zich ten (noord)westen van het Jolleveld (cf. supra). Deze hoger gelegen kouter wordt van zuid naar noord doorsneden door een buurtweg die mogelijks teruggaat op een straat die werd weergegeven op de kaart van Villaret en in noordelijke richting vertrekt vanaf het kruispunt van de Hulstraat en de Tragelstraat. Ten oosten van deze buurtweg wordt de vijver weergegeven met een driehoekige vorm.

54

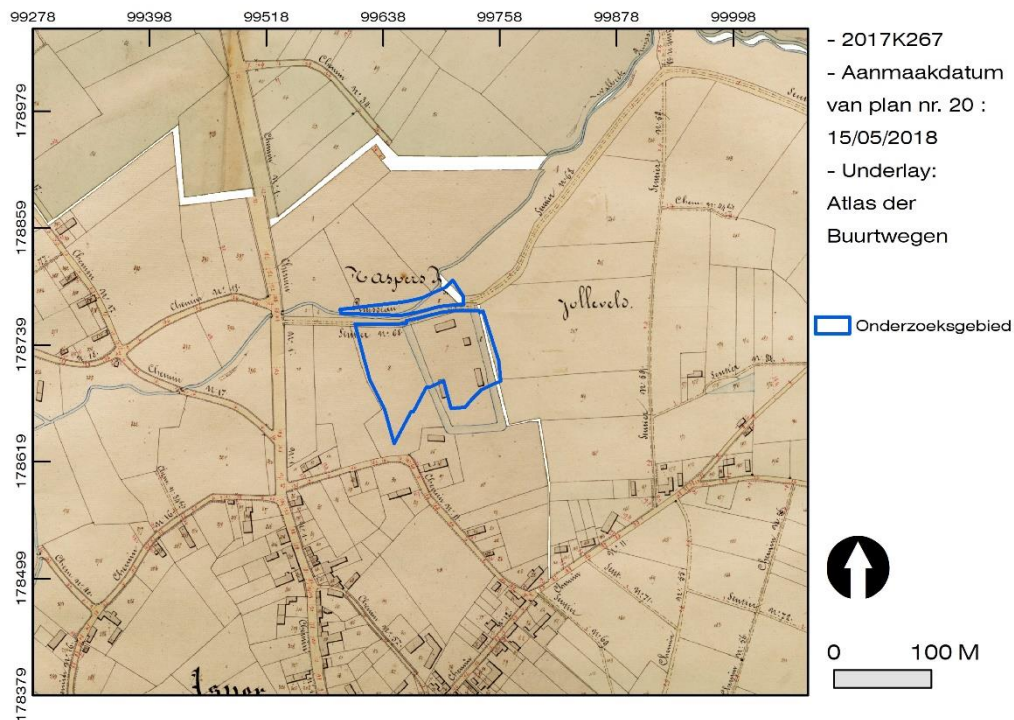
Figuur 37. Situering van het projectgebied op het primitief kadasterplan.

Het lijkt er dus op dat de structuur van het complex, met een hoofdgebouw een, duiventoren en een schuur in het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied, teruggaat op een situatie uit de eerste helft van de 19^e eeuw, mogelijk uit de periode tussen de Napoleontische oorlogen en 1830 (de periode waarin het Primitief Kadaster werd opgesteld). In die periode lijkt het complex te zijn aangepast aan de nieuwe, ingedijkte situatie. Enkele oudere elementen lijken echter wel aanwezig. Niet alleen is er sprake van het gebruik van recuperatiemateriaal en/of oude

bouwnaden in de huidige bebouwing; tevens wordt de huidige duiventoren door Depraet gedateerd in de 18^e eeuw.

4.2.3.1 Atlas der Buurtwegen (1840)

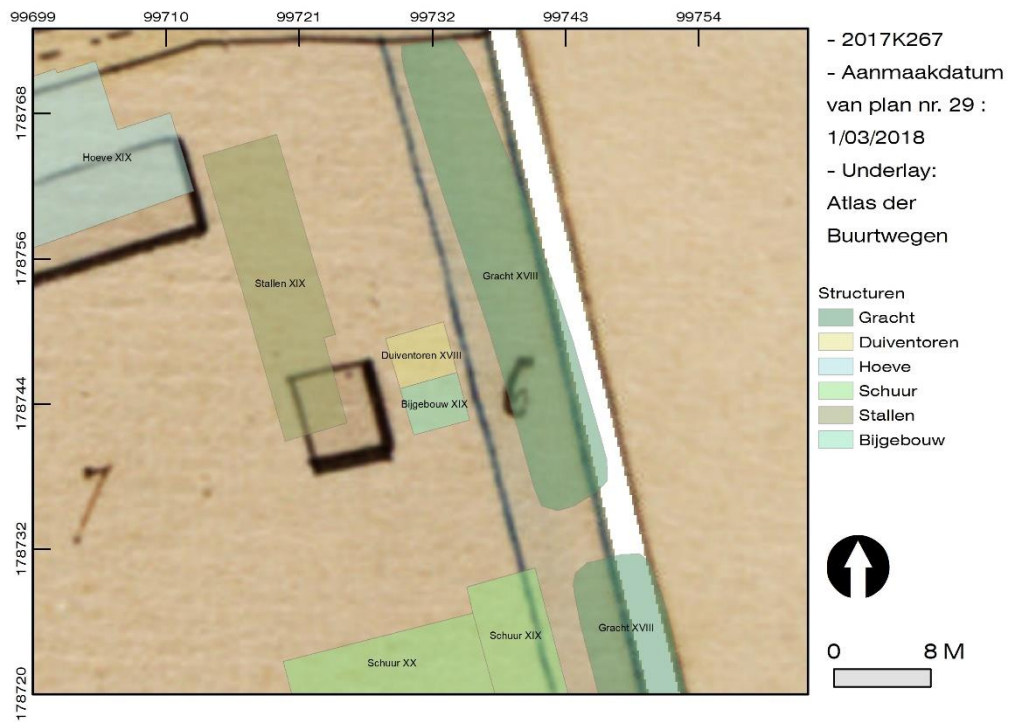
De Atlas der Buurtwegen geeft een zeer vergelijkbaar beeld weer, al wordt het overstromingsgebied van de Stampkotbeek niet meer weergegeven. De beek zelf wordt hier de 'Ruisseau Walbeek' genoemd. Ten noorden van het onderzoeksgebied is een deel van een toponiem zichtbaar, vermoedelijk de benaming voor het hof Ten Hove, met name " 't Aspers K(asteelken)". De Landdijk wordt aangeduid als Sentier n° 68; de Ommegangstraat als Chemin n° 11. De buurtwegel ten oosten van het projectgebied, die het Jolleveld doorsnijdt, staat gekarteerd als Sentier n° 59. Ten oosten hiervan is opnieuw de driehoekige vijver zichtbaar.

55

Figuur 38. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

De situatie binnen het projectgebied is ongewijzigd: er is nog steeds sprake van dezelfde vier hoevegebouwen.

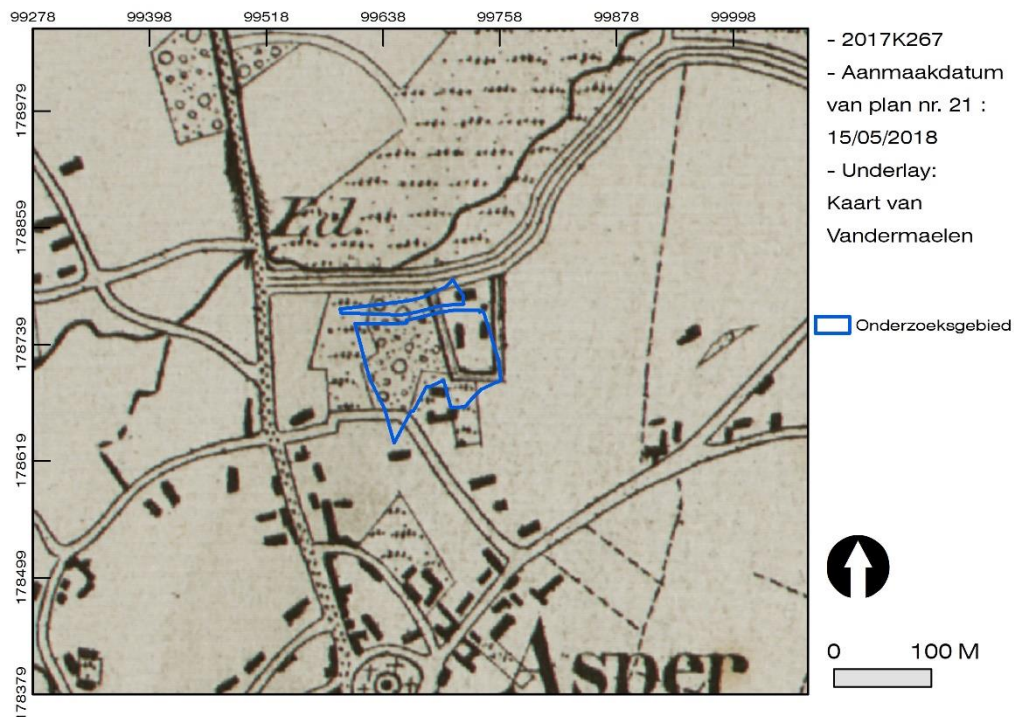

Figuur 39. Situering van de duiventoren op de Atlas der Buurtwegen.

4.2.3.1 Vandermaelen kaarten (1846-1854)

Op de kaart van Vandermaelen wordt (de omgeving van) het projectgebied meer schematisch weergegeven. Deze weergave sluit meer aan bij deze van het Primitief kadasterplan, maar toont in ieder geval aan dat het uitzicht van het projectgebied ongewijzigd is gebleven, ondanks de kleine verschuiving van het kaartmateriaal in noordelijke richting.

De kaart toont tevens duidelijk het verdwijnen van het noordelijke deel van de omgrachting weer, waardoor het hoevecomplex in een U-vormig patroon aansluit op de Landdijk.

Figuur 40. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

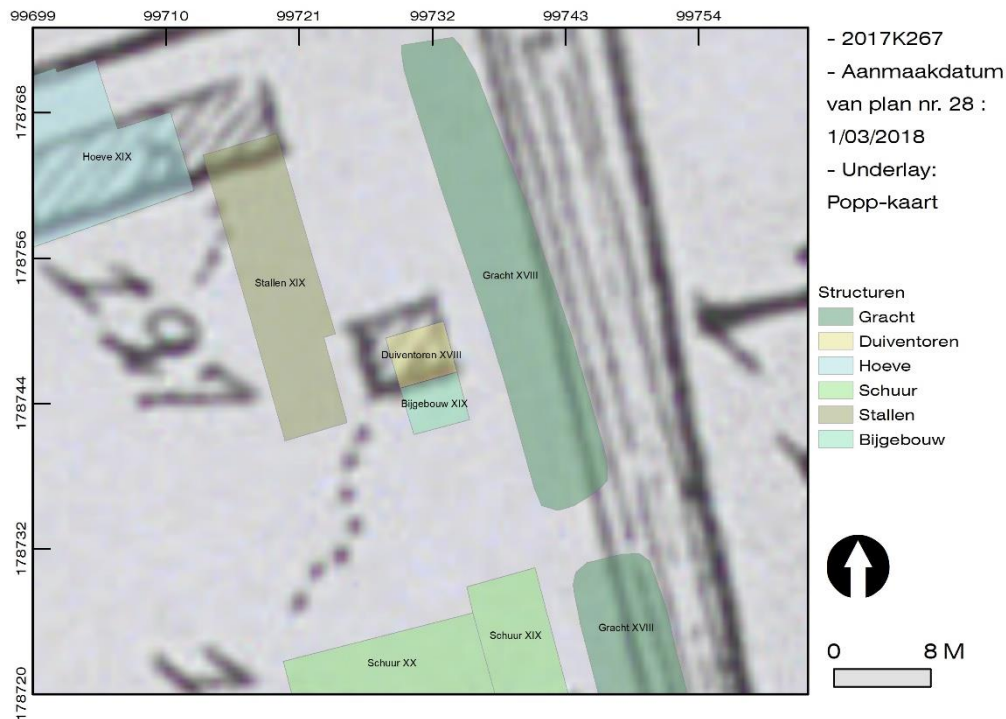
4.2.3.2 Popp-kaarten (1842-1879)

De kaart van Popp geeft opnieuw een meer gedetailleerd beeld van het projectgebied. Er zijn echter geen verschillen ten opzichte van de kaart van Vandermaelen waar te nemen. Over het landgebruik van het westelijke en noordelijke deel van het projectgebied kunnen geen harde uitspraken worden gedaan, al wijst de perceelsindeling en het nabijgelegen hoevecomplex wel op een functie als landbouwgrond. Een zelfde veronderstelling kan gemaakt worden voor de noordelijke strook.

Figuur 41. Situering van het projectgebied op de kaarten van Popp.

Het hoevecomplex zelf wordt met dezelfde U-vorm aangesloten op de Landdijk en telt nog steeds vier hoevegebouwen.

Figuur 42. Situering van de duiventoren op de kaarten van Popp.

Het geheel wordt aangeduid met de benaming “t Asper kasteelken Ferme”. Ten zuiden van het projectgebied wordt de Ommegangstraat als dusdanig benoemd en verwijst naar het gehucht “Ommegang” dat zich ten zuiden van de Hulstraat bevindt.

Ook de omgeving van het projectgebied, met het Jolleveld en de bijhorende vijver, en de dorpskern van Asper met de alom aanwezige lintbebouwing, blijft in grote mate ongewijzigd.

4.2.3.3 Topografische kaart 1879

De situatie zoals deze wordt weergegeven op de kaart van Popp sluit naadloos aan bij de weergave van het projectgebied op meer recent kaartmateriaal. Op deze topografische kaart van België uit 1879 wordt een nagenoeg identieke situatie afgebeeld. Het hoevegedeelte wordt gevormd door een U-vormig grachtenpatroon dat in het noorden aansluit op de Landdijk. Hierbinnen bevinden zich vier gebouwen, waarvan de hoofdwooning aan de straatzijde te situeren is. Het tussenliggende gedeelte bestaat uit grasland met enkele bomen. Het westelijke deel van het projectgebied staat niet ingekleurd, maar de perceelsindeling is nog steeds deze die teruggaat op de situatie uit het midden van de 19^e eeuw en zichtbaar is op het kaartmateriaal van Vandermaelen. De hoogtelijnen op deze kaart geven aan dat de noordwestelijke hoek van het projectgebied zich lager op de helling bevindt. De

Landdijk vormt een duidelijke bufferzone met het overstromingsgebied van de Stampkotbeek ten noorden ervan.

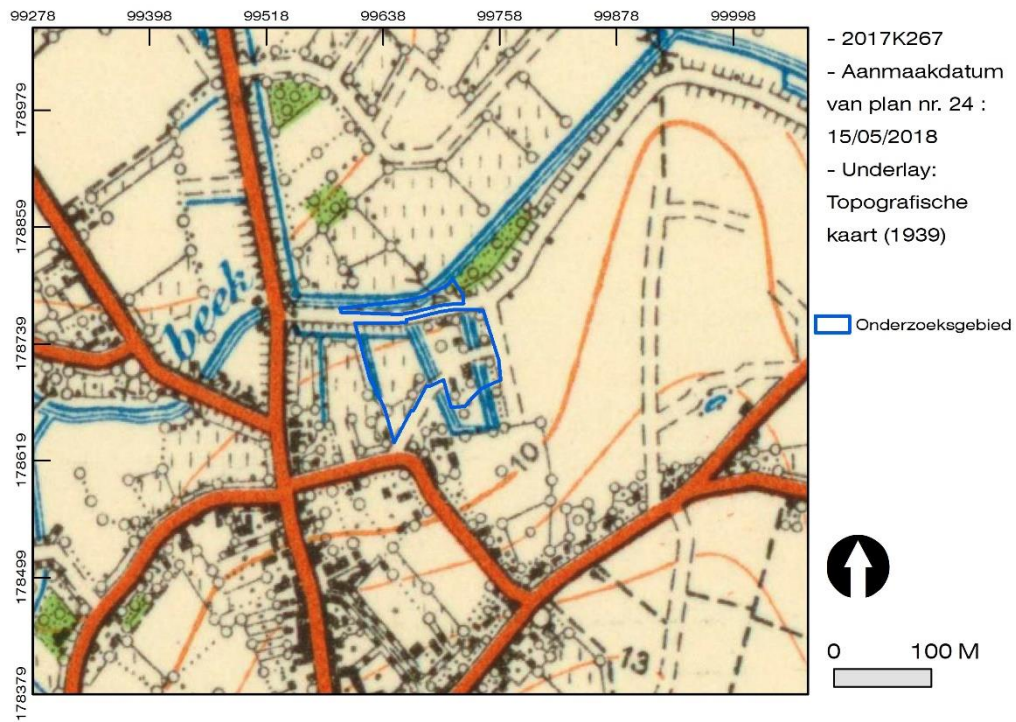

Figuur 43. Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1879.

4.2.3.4 Topografische kaart 1939

De topografische kaart uit 1939 geeft enkele kleine wijzigingen weer. Zo wordt in eerste instantie duidelijk dat het westelijke deel van het projectgebied in gebruik is als landbouwgrond. De aanleg van nieuwe perceelsgreppels rondom dit terrein sluit nauw aan bij dit landgebruik. In het zuiden wordt een bomenrij weergegeven, langsheen de nieuw aangelegde toegangsweg die vertrekt vanuit de Ommegangstraat ten zuiden van het projectgebied. Deze toegangsweg loopt vervolgens in noordoostelijke richting en kruist de westelijke omgrachting ongeveer in het midden, ten noorden van het 'poort'gebouw. Dit tracé was reeds zichtbaar op de kaart van Ferraris, maar verdwijnt dan van het kaartmateriaal om meer dan 150 jaar later opnieuw te verschijnen. Van hieruit loopt de toegangsweg dwars over het hoevedeelte waarna deze de oostelijke omgrachting snijdt en aan de oostgrens van het projectgebied uitmondt in een landwegel die in noordelijke richting verder loopt en aansluiting vindt op de Landdijk. Het uitzicht van het hoevedeelte is, met uitzondering van de toegangsweg, nauwelijks gewijzigd. Al lijkt de oostelijk gelegen voormalig langwerpige stalling ten dele ingekort te zijn.

In de noordelijke strook van het projectgebied zijn geen wijzigingen te vermelden.

Figuur 44. Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1939.

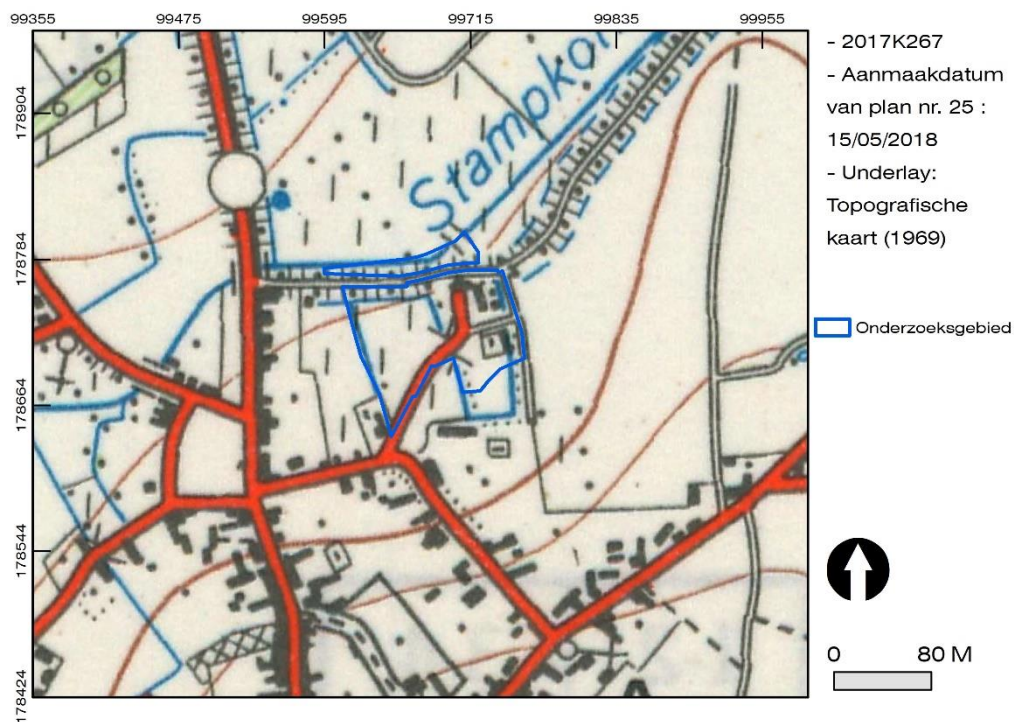
4.2.3.5 Topografische kaart 1969

Enkele decennia later is het uitzicht van het hoevegedeelte grondig gewijzigd. Het 'poort'gebouw is verdwenen. De vierkante stalling ten oosten hiervan lijkt prominenter aanwezig te zijn: is deze stalling vergroot? Betreft het een herbouw van de bestaande stalling? Dat maakt het kaartmateriaal niet duidelijk.

De hoofdwooning, parallel aan de Landdijk, lijkt ongewijzigd te zijn. Wel werd een nieuwbouw haaks op de oostelijke hoek hiervan opgericht. De duiventoren ten oosten hiervan blijft behouden. Ten noorden hiervan werd echter een kleine stalling bijgebouwd.

Tot slot kan nog gemeld worden dat de toegangsweg een aftakking gekregen heeft waardoor het woongebouw aan de straatzijde gemakkelijker bereikbaar wordt.

Dit is ook min of meer de situatie zoals deze heden aanwezig is.

Figuur 45. Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1969.

4.2.4 Relevante luchtfoto's

Na het onderzoek van het kaartenmateriaal kunnen dus ook enkele publiek beschikbare luchtfoto's onderzocht worden. Het is zo dat de fotografie zich pas in de tweede helft van de 19^e eeuw ontwikkeld heeft en dat de luchtfotografie pas in de Eerste Wereldoorlog een hogere vlucht heeft genomen. Voor het onderzoeksgebied zijn mogelijk ook wel luchtfoto's uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog beschikbaar, maar deze zijn niet publiek te consulteren.

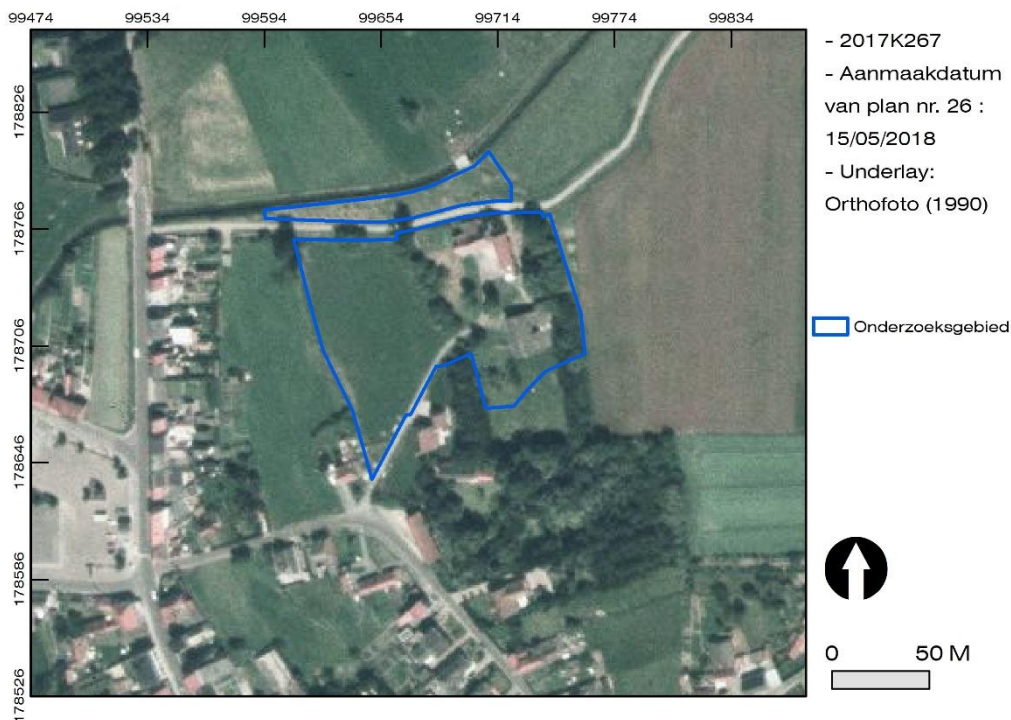
4.2.4.1 Orthofoto uit 1990

De luchtfoto in kleur van het gebied in 1990 geeft de situatie zoals deze kon worden afgelezen uit de topografische kaart uit 1969 getrouw weer, al kunnen op de luchtfoto iets meer details worden afgelezen.

De perceelsgreppel aan de westgrens van het projectgebied is gedempt. Het eerste deel van de toegangsweg is verhard; het deel dat zich binnen het hoevegedeelte bevindt lijkt eerder uit een onverharde landweg te bestaan. Daarbij valt op dat enkel de bereikbaarheid van de woonst aan de Landdijk behouden werd.

Ten zuiden van deze woning en de aanpalende stalling is een verhard gedeelte zichtbaar. De grote vierkante stalling in het oosten is zeer goed zichtbaar. De duiventoren ten noorden hiervan is minder goed zichtbaar: deze is ondertussen volledig overwoekerd. De volledige omgrachting van het hoevegedeelte is voorzien van bomen. Het overige gedeelte wordt gevormd door grasland en grasweide.

63

Figuur 46. Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 1990.

4.2.4.2 Orthofoto uit 2017

Op de vrij gedetailleerde luchtfoto uit 2017 is de situatie zoals heden aanwezig goed herkenbaar. Er zijn geen veranderingen ten opzichte van de luchtfoto uit 1990. Hier betreft het echter winteropnames, waardoor het groen grotendeels verdwenen is en onder andere de duiventoren goed zichtbaar is. De noordelijke strook kent een tweedeling tussen een westelijk deel dat bebost lijkt te zijn, en een oostelijke zone dat in gebruik is als weide. In het midden van deze strook, parallel aan de Landdijk, bevindt zich een kleine stalling voor het vee.

Figuur 47. Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 2017.

In een volgend hoofdstuk zal de bouwhistoriek van de duiventoren nader onderzocht worden.

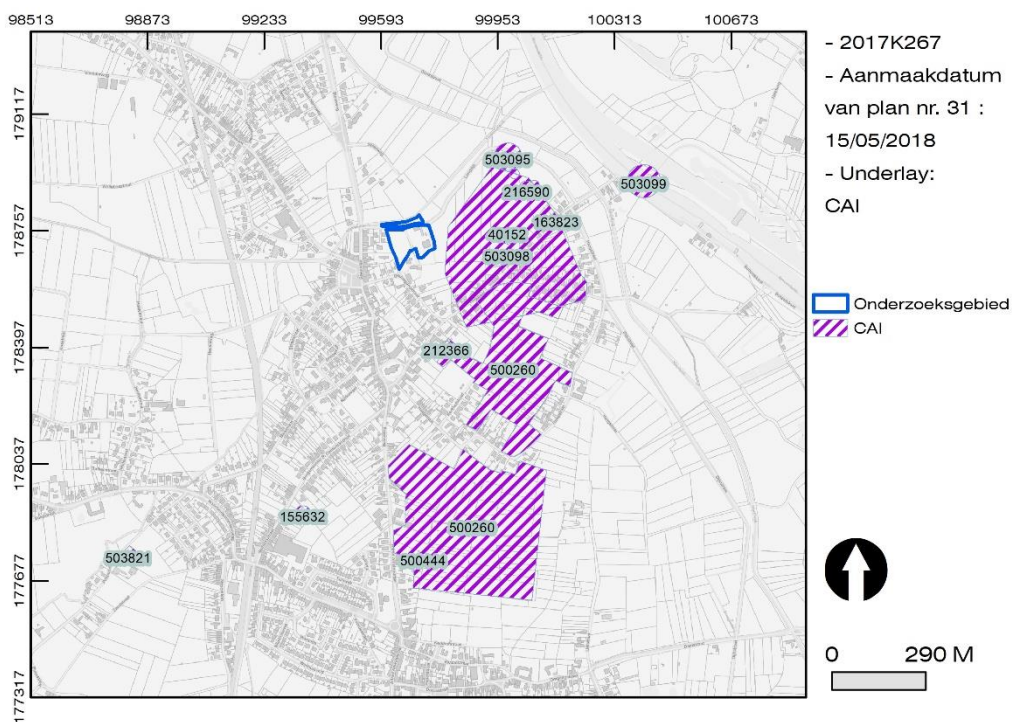
4.3 Archeologische situering van het onderzochte gebied

Het onderzoek van de archeologische waarde van het onderzoeksgebied begint bij het onderzoek van de reeds gekarteerde archeologische indicatoren. Het onderzoeksgebied bevindt zich niet binnen een Gebied Geen Archeologie (GGA) en de 19^e -eeuwse bijgebouwen zijn niet beschermd of opgenomen in de inventaris Bouwkundig Erfgoed. Deze databanken bieden dus geen archeologische indicatoren.

Daarnaast kan ook de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) worden geraadpleegd, waarin een groot aantal van de geregistreerde archeologische onderzoeken en vondsten van Vlaanderen staan geregistreerd.

4.3.1 Centrale Archeologische Inventaris

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vondsten in de CAI opgenomen. Het oostelijke deel van het projectgebied staat in de Inventaris Bouwkundig Erfgoed opgenomen als een historische hoeve die teruggaat op de historische site met walgracht van de Heren van Ten Hove (cf. supra).

65

Figuur 48. Situering van de voor het onderzoeksgebied relevante CAI-meldingen ten opzichte van het onderzoeksgebied.

Op de kouter 'Jolleveld' ten oosten van het projectgebied werd echter een groot aantal archeologische vondsten aangetroffen. Deze getuigen van een eeuwenlange bewoning van de hoger gelegen kouter, waarvan de eerste sporen van menselijke aanwezigheid teruggaan tot het Mesolithicum. De aangetroffen sporen van

bewoning en begraving strekken zich verder in zuidelijke richting uit, op de hoger gelegen dekzandrug.

4.3.1.1 Mesolithicum

Er wordt melding gemaakt van een kleine hoeveelheid losse vondsten lithisch materiaal die vermoedelijk in deze periode gedateerd kunnen worden. Het betreft één kerfrest en mogelijk 2 microlieten. Deze resten wijzen op tijdelijke, kortstondige menselijke aanwezigheid op de flank van de dekzandrug (ofwel op goeddeels geërodeerde sites, nvdv.). Door landbouwactiviteiten doorheen de eeuwen zijn de mesolithische artefacten in de bouwvoor of in latere archeologische sporen opgenomen.

4.3.1.2 Laat-Neolithicum & Vroege Bronstijd

Vanaf het Laat-Neolithicum wordt de flank op de rechteroever van de Stampkotbeek meer permanent bewoond. Deze conclusie werd getrokken op basis van het aantreffen van bewerkte silexvondsten, waaronder schrabbers, boren, stekers en pijlpunten. Tevens werden sporen van jacht en houtbewerking aangetroffen, hoewel deze duidelijk verstoord waren ten gevolge van recente landbouwactiviteiten. Tot slot kan nog melding gemaakt worden van een silo, die wijst op de opslag van voeding op de site.

4.3.1.3 Romeinse periode

Uit deze periode werden sporen van effectieve bewoning aangetroffen, zowel uit de Vroeg-Romeinse, als uit de Midden- en Laat-Romeinse tijd. Aanvankelijk nam dit de vorm aan van een aantal paalsporen en een greppel, met 2 bijhorende waterputten. Dit groeide vervolgens uit tot een heuse vicus (of erven?) met een 1^e-eeuws omheiningssysteem dat is opgebouwd uit parallelle grachten en een houten wering. Hierbinnen werden verschillende kuilen en paalsporen aangetroffen. Er konden echter geen gebouwplattegronden geïdentificeerd worden, wat verklaard wordt doordat deze vermoedelijk reeds verstoord zijn of dat deze zich bevinden in een niet-opgegraven zone. Uit deze Midden-Romeinse periode dateert tevens een grafveld (150 tot 250 na Chr.), dat werd aangetroffen op 200 meter van de nederzettingssporen. Slechts een deel van dit grafveld werd reeds opgegraven. Tot slot kunnen enkele geïsoleerde paalkuilen gedateerd worden in de Laat-Romeinse periode, die aantonen dat er in de tweede helft van de 4^e eeuw opnieuw sprake is van bewoning op het Jolleveld.

4.3.1.4 Middeleeuwen

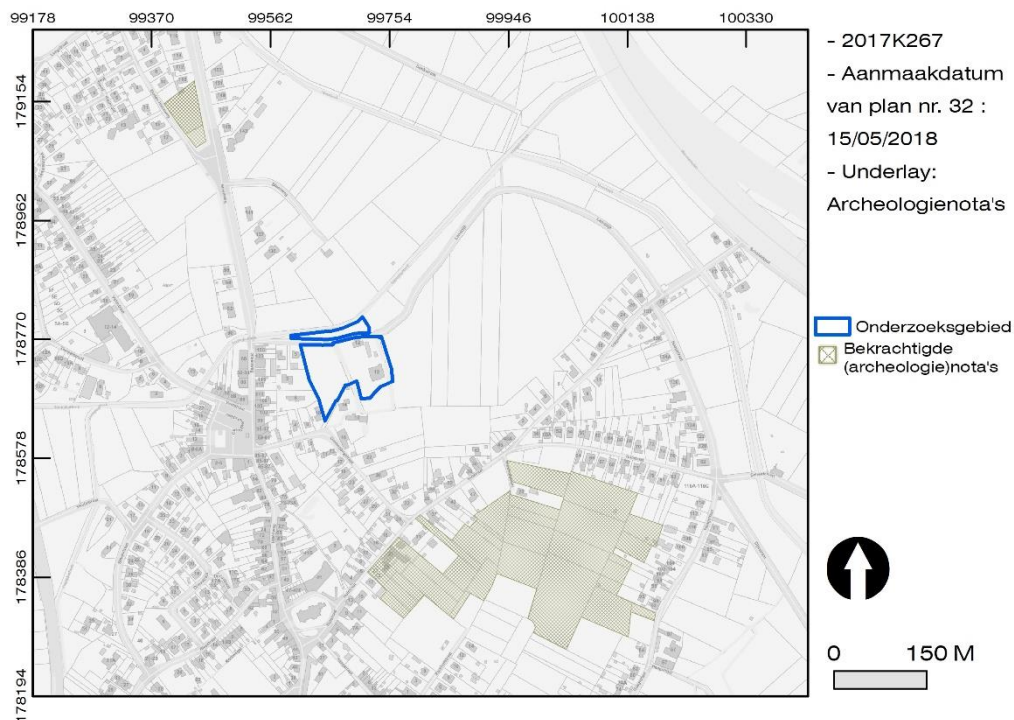
Uit de Vroege Middeleeuwen werden enkele structuren gedocumenteerd die deel uitmaken van een grafveld dat gedateerd werd in de Merovingische periode. De losse vondst van een bronzen gelijkarmige fibula met puntcirkelversiering en een

vondstenconcentratie aardewerk wijzen op menselijke aanwezigheid tijdens de Karolingische periode. Tot slot wijzen aardewerk- en enkele glasvondsten ook op aanwezigheid tijdens de volle middeleeuwen. Hoe deze menselijke aanwezigheid attesteerde op de kouter (bewoning? Ambachten?) werd (nog) niet gevat tijdens archeologisch onderzoek.

4.3.2 Archeologienota's

Sinds medio 2016 worden ook de bekrachtigde archeologienota's in een databank opgenomen. Net als bij de archeologische indicatoren op de CAI is het gebied arm aan bekrachtigde archeologienota's.

Ten zuiden van het onderzoeksgebied is een omvangrijke archeologienota geschreven voor een geplande verkaveling¹⁹ aan de Ommegangstraat ten zuiden van het onderzoeksgebied.

67

Figuur 49. Situering van de bekrachtigde archeologienota's in de buurt van het huidige onderzoeksgebied.

Daarin werden de landschappelijke situering, de bodemkundige situering en de nabijheid van het Jolleveld terecht als voornaamste argumenten genomen voor het advies tot een landschappelijk booronderzoek en een prospectie met ingreep in de bodem. In vergelijking met de gekende landschappelijke en bodemkundige data kan worden gesteld dat dit gebied grotendeels deel uitmaakt van de dekzandrug

¹⁹ Cousin & Raymakers 2017.

waarop de historische bewoning zich situeert. Het huidige onderzoeksgebied aan de Landdijk ligt aan de voet van deze dekzandrug en is zowel landschappelijk als bodemkundig niet vergelijkbaar. Maar er moet wel worden gesteld dat de kans op het aantreffen van sporensites, voornamelijk uit de Romeinse periode en de middeleeuwen, zeer sterk beïnvloed wordt door de drukke historische bewoning op het Jolleveld en de dekzandrug.

Ten noorden van het onderzoeksgebied, aan de Ouden Herreweg, is een landschappelijk en waarderend booronderzoek uitgevoerd. Er werden concentraties van lithische artefacten aangetroffen, waaruit werd besloten dat er een bewaarde steentijdartefactsite aanwezig was. Daarenboven werd een prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd, waaruit een aantal nederzettingssporen uit de volle en late middeleeuwen aan het licht kwam. Er werd tevens (residueel ?) materiaal uit de ijzertijd of Romeinse periode aangetroffen. Dit wijst op een ontginning van het gebied vanaf de volle middeleeuwen.

Deze site is eigenlijk niet vergelijkbaar met de situatie van het onderzoeksgebied aan de Landdijk, aangezien de bodemopbouw zeer verschillend is. Er werden plaatselijk afgedekte stuifzanden aangetroffen die uit het Laat-Weichseliaan en/of Holoceen dateren. Dit is een zeer specifieke situatie die aan de Landdijk niet voorkomt: daar kwamen enkel de alluviale sedimenten uit het Weichseliaan voor.

Op het akkerland aan de Landdijk werden dus geen afgedekte, (goed) bewaarde horizonten uit het Laat-Weichseliaan en/of Holoceen aangetroffen, wat doet besluiten dat de kans op het aantreffen van steentijdartefactsites zeer klein is, terwijl de kans op het aantreffen van sporensites reëel is. De vroegere alluviale vlakte van de Schelde is immers in de volle en late middeleeuwen volledig in gebruik genomen.

4.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Men kan zich dus afvragen of er middels het raadplegen van de historische data, de historische kaarten, de luchtfoto's en de gekende archeologische gegevens voldoende elementen zijn om de historische en archeologische realiteit van het huidige onderzoeksgebied te bepalen.

In eerste instantie kan worden gesteld dat het onderzoeksgebied zich in de alluviale vlakte van de Schelde bevindt. Dit betekent dat het gebied deel uitmaakt van de Vlaamse Vallei, de brede vallei die tijdens de laatste twee ijstijden volledig met sediment is gevuld. De oudste sporen van de paleolithische mensen die in deze Vlaamse Vallei actief waren, bevinden zich dan ook op een grote diepte onder de oppervlakte en worden dan ook slechts in uitzonderlijke bouwkundige situaties aangetroffen. De vondsten van voorwerpen uit die periode werden bijvoorbeeld bij baggerwerken in de Schelde aangetroffen.

Tijdens de laatste glaciële periode moet men zich het onderzoeksgebied dus voorstellen als een brede alluviale vlakte, waarin de Schelde niet bestond uit één rivierlichaam, maar uit een breed vertakt en zeer dynamisch systeem van rivierarmen en -aderen. In dit systeem zijn de sedimenten afgezet die ook in de controleboringen zijn aangetroffen. De kans op het aantreffen van sporen van menselijke activiteiten in deze laat-glaciële sedimenten is zeer klein, aangezien de mens in die periode een voorkeur voor de hoger gelegen gronden lijkt te hebben gehad.²⁰ Integendeel, de mens in de toenmalige Federmesser-cultuur lijkt zelfs bewust niet te hebben gekozen voor het grillige gebied van de alluviale vlakte en koos voor de hoogste zandige gebieden, zoals de Kempen of Zandig Vlaanderen. Tijdens de laatste heropflakking van een korte koude fase (de jonge Dryas) vulden de geulen van de brede vertakte Schelde zich met kalkrijk sediment en vormden zich door stuifzanden kleine duinen. Op deze droge duinen vestigde de mens zich, voornamelijk in het Holoceen. Het onderzoeksgebied te Asper bevindt zich niet op zo'n duin, deze moet eerder in zuidelijke richting worden gezocht, met name aan het Jolleveld. Daar zijn daadwerkelijk ook verspreid (verploegde sites) archeologische resten uit het begin van het Holoceen (en daarna) aangetroffen. Pas vanaf het Holoceen is er dus binnen het onderzoeksgebied sprake van een stabiel geologisch systeem, waarbij het gebied dan ook een uitgestrekt bosgebied werd.

Daarna is het hele gebied in cultuur gebracht, al is het niet duidelijk wanneer dit is gebeurd. Waarschijnlijk is het gebied tot in de middeleeuwen eerder akkerland en graasland geweest en situeerde de bewoning zich voornamelijk op het Jolleveld. Daar zijn dan ook sporen uit de Romeinse periode en de vroege middeleeuwen aangetroffen, wat wijst op een continue bewoning vanaf de Romeinse periode tot in de middeleeuwen (en later).

²⁰ Crombé & Herremans 2017, pagina 45.

De controleboringen wijzen er zeer duidelijk op dat het gebied binnen de rechthoekige omgrachting kunstmatig is opgehoogd en dat dit geen natuurlijke duin of topografisch relict is. Waarschijnlijk is dit in verschillende fasen gebeurd vanaf de volle middeleeuwen. De Heren van Ten Hove zijn vermoedelijk de aanstichters voor de bouw van de site met walgracht, die als hoofdzetel diende voor het bestuur van de heerlijkheid en dit ten minste vanaf de 13^e eeuw. Dit wijst er op dat er binnen het omgrachte areaal een hoge verwachting is naar de aanwezigheid van sporen uit de volle en late middeleeuwen, maar ook naar sporen uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd. Het lijkt er op dat de heerlijkheid tot in de 18e eeuw heeft bestaan en na de Franse Revolutie en het opheffen van de systemen van het Ancien Régime is verkocht of verpacht aan meer ondermaanse landeigenaren. Er is immers in het kaartenmateriaal een duidelijk verschil tussen de situatie voor en na het Ancien Régime: de Landdijk verbindt de noordelijke zijde van de walgracht met het afwateringssysteem van het alluviale gebied en ook de toegang tot de site verlegt zich mogelijk van de westelijke zijde naar de noordelijke zijde.

De huidige hoevegebouwen zijn dus grotendeels in de eerste helft van de 19e eeuw gebouwd. De vervallen duiventoren kan een restant zijn van een oudere bebouwing, die in de 19^e eeuw tot duiventoren en stalling is omgebouwd en in de 20^e eeuw volledig in verval is geraakt.

De aanwezigheid van een balk in het huidige hoevegebouw, die in de 18^e eeuw gedateerd is, wijst op recuperatie van aanwezige bouwmaterialen.

Bovenstaande gegevens bieden dus een bepaalde verwachting naar archeologische sporen en structuren binnen het onderzoeksgebied, maar laten ook vragen openstaan. Het is op basis van de bestaande gegevens niet mogelijk om de aanwezigheid van sporensites uit te sluiten, wel integendeel: in de vastgestelde bodemopbouw is de aanwezigheid van sporensites goed mogelijk.

4.5 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Op basis van de geologische, bodemkundige, historische en archeologische parameters kunnen onderstaande stellingen worden opgemaakt.

1. Het onderzoeksgebied bevindt zich beneden in de opgevlude (fluviaal) vertakking van de laat-glaciale alluviale vlakte van de Schelde.
2. Hieruit kan worden besloten dat theoretisch gezien de eerste fase waaruit resten van menselijke activiteiten kunnen worden verwacht het Mesolithicum is.
3. Uit de huidige bodemopbouw, vastgesteld in de controleboringen, kan worden afgeleid dat het onderzoeksgebied volledig is omgezet naar landbouwgrond/akkerland en dat dit de eventueel aanwezige Mesolithische artefactensites heeft vernietigd. Dit is ter vergelijking duidelijk vastgesteld op het Jolleveld, waar de Mesolithische artefacten niet meer in situ aanwezig waren.
4. De site van het Jolleveld is een indicator voor bewoning vanaf het Mesolithicum, maar voornamelijk vanaf de Romeinse periode. Deze concentreerde zich op de hoge zandgronden, met een overzicht op de Schelde en het gebruik van het daarrond gelegen akkerland. De verwachting naar de aanwezigheid van sporen uit deze periodes is dan ook vrij laag.
5. Vanaf de volle middeleeuwen verandert de situatie drastisch: de Heren van Ten Hove kiezen de locatie voor de bouw van hun zetel en richten er een site met walgracht in. Hierbij wordt een rechthoekige omgrachting aangelegd, met een toegang in het westen. De uitgegraven grond dient mogelijk om het centrale areaal op te hogen. De verwachting naar de aanwezigheid van sporen uit de volle en late middeleeuwen binnen dit areaal is dan ook hoog. Mogelijk is er sprake van verschillende opeenvolgende occupatie- en/of bewoningsfasen, want in de controleboring in dit centrale areaal is sprake van verschillende antropogene ophogingspakketten.
6. Vanaf het einde van de 18e eeuw verandert de site opnieuw drastisch. Er is de aanleg van de Landdijk, die in 1785 het noordelijke grachtsegment van de walgracht met de afwatering van de alluviale vlakte verbindt. Na het Ancien Régime bestaat de heerlijkheid van Ten Hove niet meer en staan de gebouwen vermoedelijk in verval. De site komt in handen van landbouwers en de nog aanwezige hoeve wordt gebouwd. De toegang tot de site verlegt zich van de Ommegangstraat naar de Landdijk. De site richt zich met andere woorden op de landbouwgronden in de voormalige alluviale vlakte in plaats van op het dorp van Asper.

Uit deze feiten kan worden besloten dat er binnen het onderzoeksgebied een hoge kans is op het aantreffen van archeologische sporen en structuren. Om deze archeologische sporen en structuren te waarderen is een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk. Op basis van bovenstaande gegevens is het immers niet mogelijk om de aanwezige archeologische sporen en structuren te waarderen. Het evalueren van de archeologische sporen is dus noodzakelijk en aangezien dit heden niet mogelijk is (zie §Beschrijvend gedeelte) dient dit in een uitgesteld traject te gebeuren.

Voor een gedetailleerde bespreking van de maatregelen wordt verwezen naar het onderdeel **Programma van Maatregelen** van deze archeologienota (zie §Inleiding).

5 BESLUIT

5.1 Antwoord op de onderzoeksvragen

Aan het begin van deze bureaustudie (zie §Onderzoeksopdracht) werden enkele elementaire onderzoeksvragen gesteld, die in de loop van de tekst gaandeweg beantwoord zijn. Hier worden deze bij wijze van besluit hernomen en beantwoord.

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*

De bestaande en gegenereerde landschappelijke en geologische data wijzen op een bewaring van sporensites in het westelijke deel van het onderzoeksgebied en op een bewaring van een site met een complexe stratigrafie in het oostelijke deel van het onderzoeksgebied.

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*

De historische en archeologische bronnen wijzen op een intensief bewoonde site in het oostelijke deel van het onderzoeksgebied. Het gaat om een site met walgracht die tot de 13^e eeuw kan opklimmen.

In het westelijke deel van het onderzoeksgebied wijzen de archeologische en historische bronnen eerder op een lage verwachting naar archeologische sporen en structuren, maar de aanwezigheid van een middeleeuwse site met walgracht stelt deze verwachting enigszins bij.

- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*

De geplande werken zullen een volledige verstoring van het aanwezige archeologische erfgoed teweeg brengen.

- *Is vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Een prospectie met ingreep in de bodem is noodzakelijk. De te volgen strategie wordt uitgetekend in het onderdeel **Programma van Maatregelen**.

5.2 Besluit voor een algemeen publiek

Naar aanleiding van de verkaveling van de gronden tussen de Ommegangstraat en de Landdijk te Asper, Gavere, is door Hembyse Archeologie onderzocht wat het archeologisch kennispotentieel van de site is en wat de te nemen maatregelen zijn om het kennispotentieel te vrijwaren voor vernietiging.

Het blijkt dat het onderzoeksgebied bestaat uit een voormalige site met walgracht uit de volle en late middeleeuwen, met belendend akkerland. Deze site is waarschijnlijk vanaf de 13^e eeuw tot in de 20^e eeuw doorlopend bewoond geweest. Tot dan toe is de site waarschijnlijk een nat alluviaal gebied geweest, aan de voet van het druk bewoonde Jolleveld. Daar zijn voornamelijk sporen uit de Romeinse periode en de vroege middeleeuwen aangetroffen. Er werden ook verspreide sporen van oudere bewoning gedocumenteerd. Dat betekent waarschijnlijk dat de mens in het verleden (vanaf het Holoceen) de voorkeur heeft gegeven aan de droge dekzandrug van het Jolleveld. Bij gebrek aan een intensieve beheersing van de Schelde was het continu in gebruik nemen van de alluviale vlakte niet mogelijk. Men kan denken aan akkerbouw en veeteelt.

Dit betekent dat het onderzoeksgebied in drie delen kan worden verdeeld. Ten eerste is er sprake van het westelijke deel van het onderzoeksgebied, dat in gebruik is als akkerland. Ten tweede is er sprake van de site met walgracht, die al sinds de 13^e eeuw in gebruik is. Tot slot kan gesteld worden dat de noordelijke strook steeds deel uitmaakte van de alluviale vlakte ten noorden van de Landdijk.

Om de aanwezige archeologische sporen te evalueren en te waarderen, is een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk.

6 BIBLIOGRAFIE

Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Asper* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121349> (geraadpleegd op 27 februari 2018).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: *Hoevegebouwen* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/36040> (geraadpleegd op 22 november 2017).

Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Steenweg* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/106620> (geraadpleegd op 28 februari 2018).

Antrop M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1*, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.

Bogemans F., 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 29 Kortrijk*, Vlaamse overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel.

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

75

Claus A., Perdaen Y. & Woltinge I., 2017. *Nota Asper, Ouden Herreweg: Verslag van Resultaten*, BAAC Vlaanderen Rapport 715, Assenede.

Cousin S. & De Raymaker A. *Archeologienota: De verkaveling van de Ommegang in Asper (gemeente Gavere)*, Studiebureau Archeologie, Tienen.

Crombé Ph. & Herremans D., 2017. *De Schelde. Stroom in verandering. Mens, landschap en klimaat van prehistorie tot nu.*, Gent.

Depraet O.S., 1966. *Duiventorens in Oost-Vlaanderen*, (Oostvlaamsche Zanten, XLI, 5, 1966, p. 47).

Haecon, in samenwerking met Prof. Dr. De Moor G., 2000. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, kaartblad 22 Gent*, Vlaamse Overheid, dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel.

Van Couwenberghe B., 2007. *Algemene tendensen in de Civitas Menapiorum gebaseerd op de bewoning*, UGent, Gent.

Vandeputte O., 1995. *Gids voor Vlaanderen. Toeristische en culturele gids van de Vlaamse gemeenten*, Uitgeverij Lannoo, Tielt.

Van Ranst E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

Online bronnen:

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

<http://uurl.kbr.be>

<http://www.erfgoedbankleieschelde.be/erfgoed/3095-duiventoren-in-de-asperse-ommegangstraat>

7 LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Gemeenten.	6
Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het Gewestplan. ..	7
Figuur 3. Verkavelingsplan (©opdrachtgever).	8
Figuur 4. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het bodemgebruik van de regio en een foto van het weideland in het westen van het projectgebied en van de hoevegebouwen (©Hembyse).	11
Figuur 5. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het bodembedekkingsbestand van de regio en een foto van de hoevegebouwen tijdens het plaatsbezoek (©Hembyse).	12
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de traditionele landschappenkaart. 15	
Figuur 7. Situering van het projectgebied op het DHMVII DTM, raster 1m.	17
Figuur 8. Grafische weergave van het lengteprofiel van het onderzoeksgebied. ..	19
Figuur 9. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse Hydrografische Atlas en de kaart van van nature overstroombare gebieden. 20	
Figuur 10. Erosiegevoeligheid van het onderzoeksgebied in twee kaarten.	22
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	24
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.	25
Figuur 13. Legende profieltypes.	26
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de samengestelde quartair profieltype kaart.	27
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de bodemkaart.	28
Figuur 16. Situering van relevante DOV-boringen ten opzichte van het projectgebied.	29
Figuur 17. Situering van de controleboringen binnen het projectgebied.	31
Figuur 18. Veldopname van boring 1.	31
Figuur 19. Veldopname van boring 5.	32
Figuur 20. Veldopname van boring 2, 3 en 4.	33
Figuur 21. De tamme duif bezorgt de hedendaagse mens nog steeds veel plezier.	37
Figuur 22. Ijzeren haak voor loopplanken (©Hembyse).	38
Figuur 23. De duiventoren zoals gefotografeerd in 2015.	39
Figuur 24. De duiventoren zoals gefotografeerd in 2011.	39
Figuur 25. De zuidzijde en de oostzijde van de duiventoren, met één zichtbaar muuranker (©Hembyse).	41
Figuur 26. De binnenzijde van het gelijkvloerse gedeelte van de toren (©Hembyse).	42
Figuur 27. Een losse dakpan tussen de detritus en een zicht op de binnenzijde van de eerste verdieping (©Hembyse).	43

Figuur 28. Een detail van de overgang tussen de tweede bouwlaag en de borstwering met vliegopeningen. Bemerkt het verschil in kwaliteit van bepleistering (©Hembyse).....	44
Figuur 29. Het schilderij van Ruf. Devos uit 1982.	45
Figuur 30. De pentekening van de VVV Gaverland, jaren 1980.	46
Figuur 31. Foto van de duiventoren, jaren 1980.....	47
Figuur 32. De noordelijke zijde van de duiventoren, aan het begin van de 20 ^e eeuw (?) en in 2017.	48
Figuur 33. De zuidwestelijke zijde van de duiventoren, medio 20 ^e eeuw (?) en in 2017.	48
Figuur 34. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.	51
Figuur 35. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	52
Figuur 36. Situering van de duiventoren op de kaart van Ferraris.....	53
Figuur 37. Situering van het projectgebied op het primitief kadasterplan.	54
Figuur 38. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	55
Figuur 39. Situering van de duiventoren op de Atlas der Buurtwegen.....	56
Figuur 40. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.....	57
Figuur 41. Situering van het projectgebied op de kaarten van Popp.	58
Figuur 42. Situering van de duiventoren op de kaarten van Popp.	59
Figuur 43. Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1879.	60
Figuur 44. Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1939.	61
Figuur 45. Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1969.	62
Figuur 46. Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 1990.	63
Figuur 47. Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 2017.	64
Figuur 48. Situering van de voor het onderzoeksgebied relevante CAI-meldingen ten opzichte van het onderzoeksgebied.....	65
Figuur 49. Situering van de bekrachtigde archeologienota's in de buurt van het huidige onderzoeksgebied.....	67

8 LIJST VAN BIJLAGEN

1. Inventaris van plannen & kaarten
2. Boorrapporten DOV
3. Boorstaten van de controleboringen
4. Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied
5. Kadastrale kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied
6. Verkavelingsplan

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Web: www.hembyse.net

HEMBYSE

PLAN NR.	Digitaal/analooog aangemaakt	Schaal	Formaat	ONDERWERP
001	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van het gewestplan
002	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Verkavelingsplan
003	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van het bodemgebruiksbestand
004	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de bodembedekkingskaart
005	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de traditionele landschappenkaart
006	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van het DMVII DTM 1m (regionaal)
007	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van het DMVII DTM 1m (lokaal)
008	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de VHA en de kaart van van nature overstroombare gebieden
009	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de erosiegevoeligheidskaart
010	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de potentiële bodemerosiëkaart
011	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de tertiair geologische kaart
012	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de quartair geologische kaart (1:200.000)
013	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de samengestelde quartairprofieltypekaart
014	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de bodemkaart
015	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van enkele DOV-boringen in de omgeving van het projectgebied op de bodemkaart
016	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van de controleboringen ten opzichte van de bodemkaart
017	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de kaart van Villaret
018	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de kaart van Ferraris
019	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van het primitief kadasterplan
020	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen
021	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de kaart van Vandermaelen
022	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de kaart van Popp
023	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1879
024	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1939
025	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied op de topografische kaart uit 1969

PLAN NR.	Digitaal/analoo aangemaakt	Schaal	Formaat	ONDERWERP
026	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de orthofoto uit 1990
027	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de orthofoto uit 2017
028	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van de duiventoren op de kaart van Popp
029	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van de duiventoren op de Atlas der Buurtwegen
030	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van de duiventoren op de kaart van Ferraris
031	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van enkele CAI Locaties ten opzichte van het projectgebied
032	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van de voor het projectgebied relevante archeologienota's
033	digitaal	1:1	A4	Situering van het projectgebied ten opzichte van de topografische kaart
034	digitaal	1:1	A4	Situering van het projectgebied ten opzichte van de kadasterkaart
035	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Voorstel inplanting proefsleuven 1 fase
036	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Situering van het projectgebied ten opzichte van de Vlaamse Gemeenten
037	digitaal	1:1	tekstformaat HEMBYSE	Voorstel inplanting proefsleuven fasering

Boring

Proefnummer:	kb22d70w-B524	Aanvangsdatum:	12/07/1893
X (mLambert):	99627.0 (XY_gedigitaliseerd op topokaart)	Uitvoeringsmethode:	onbekend
Y (mLambert):	178634.0 (XY_gedigitaliseerd op topokaart)	Diepte (m):	0.00 - 0.00
Z (mTAW):	9.00 (Z_afgeleid van topokaart)	Water op (m):	
Gemeente:	Gavere (Asper)		
Uitvoerder:	onbekend		

Lithologische beschrijving

Auteur(s): Rutôt, A. (bedrijf-dienst onbekend) Betrouwbaarheid: onbekend

Van(m)	Tot(m)	M	Beschrijving
0.00	0.00		Alluvions limoneuses fines jaunes. Pas de cailloux.

Quartaire stratigrafie - 28/09/1998

Auteur(s): Vermeire (MOW - Bestuur Wegen) Betrouwbaarheid: onbekend

Van(m)	Tot(m)	Beschrijving	Betrouwbaarheid
0.00	0.00	Holoceen, continentaal alluvium, fijn facies	goed

Boring

Proefnummer:	kb22d70w-B525	Aanvangsdatum:	12/07/1893
X (mLambert):	99926.0 (XY_gedigitaliseerd op topokaart)	Uitvoeringsmethode:	onbekend
Y (mLambert):	179004.0 (XY_gedigitaliseerd op topokaart)	Diepte (m):	0.00 - 0.00
Z (mTAW):	9.00 (Z_afgeleid van topokaart)	Water op (m):	
Gemeente:	Gavere (Asper)		
Uitvoerder:	onbekend		

Lithologische beschrijving

Auteur(s): Rutôt, A. (bedrijf-dienst onbekend) Betrouwbaarheid: onbekend

Van(m)	Tot(m)	M	Beschrijving	Betrouwbaarheid
0.00	0.00		Profondeur 1.20. Peu d'eau. Alluvions du fleuve.	

Quartaire stratigrafie - 28/09/1998

Auteur(s): Vermeire (MOW - Bestuur Wegen) Betrouwbaarheid: onbekend

Van(m)	Tot(m)	Beschrijving	Betrouwbaarheid
0.00	0.00	Holoceen, continentaal alluvium, fijn facies	goed

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

BoorN°	B1			PlanN°	Plannr. 16			FotoN°	nvt		
Datum	24/11/2017								nvt	Grid	
X(Lamb72)	99695,66 m			Y(Lam72)	178727,73 m			Z(m)	9,45 m		
Type boor	Edelman			Ø boorkop	7 centimeter			Techniek	manueel		
Nummer aardkundige eenheid	Begindiepte (cm)	Einddiepte (cm)	Textuurklasse	Kleur	Bijmenging	Andere fenomenen	Vochtigheid	Type bodemstructuur	Ondergrens bereikt J/ANEE	Grenscuidelikhed ondergrens	Aardkundige eenheid
1	0	60	ZK	DBR	BS		droog	middelmatig	J	duidelijk	antropogeen
2	60	100	ZK	GR	HK, BS, kalk	grof zand met groene kleiige fractie, brokkelig, compact	droog	middelmatig	J	duidelijk	antropogeen
3	100	120	ZK	GRGE	glaucaniet, BS, kalk	compact	droog	middelmatig	J	duidelijk	antropogeen
4	120	142	ZK	BLGR	geel gevlekt	minder brokkelig	vochtig	fijn	J	duidelijk	antropogeen
5	142	153	K	ORBR	verveend	x	vochtig	fijn	J	duidelijk	A
6	153	167	KZ	GR	HK	x	vochtig	fijn	N	x	B
Diepte grondwater (cm)	nvt			Bovengrens roest	nvt			Bovengrens reductie	nvt		
Landgebruik	Grasland/boomgaard			Vegetatie	gras, enkele bomen			Weer	droog, afwisselend bewolkt		
Classificatie Bodemkaart	Sdb	Classificatie veen		nvt	Classificatie organische bodem		nvt				

HEMBYSE ARCHEOLOGIE

BoorN°	B2			PlanN°	Plannr. 16			FotoN°	nvt		
Datum	24/11/2017								nvt	Grid	
X(Lamb72)	99658,07 m			Y(Lam72)	178678,65 m			Z(m)	9,40 m		
Type boor	Edelman			Ø boorkop	7 centimeter			Techniek	manueel		
Nummer aardkundige eenheid	Begindiepte (cm)	Einddiepte (cm)	Textuurklasse	Kleur	Bijmenging	Andere fenomenen	Vochtigheid	Type bodemstructuur	Ondergrens bereikt J/ANEE	Grenscuidelikhheid ondergrens	Aardkundige eenheid
1	0	25	Z	BRGR	BS	x	droog	middelmatig	J	geleidelijk, duidelijk	Ap
2	25	45	Z	GRBE	BS	x	droog	middelmatig	J	geleidelijk, duidelijk	B
3	45	100	Z	BE	x	x	nat	grof	J	geleidelijk	C
4	100	115	Z	OR	roestvorming	x	nat	grof	x	x	C
Diepte grondwater (cm)	nvt			Bovengrens roest	100 centimeter			Bovengrens reductie	nvt		
Landgebruik	weiland			Vegetatie	gras			Weer	droog, afwisselend bewolkt		
Classificatie Bodemkaart	Pep	Classificatie veen		nvt	Classificatie organische bodem		nvt				

HEMBYSE ARCHEOLOGIE	BoorN°	B3		PlanN°	Plannr. 16			FotoN°	nvt				
	Datum	24/11/2017								nvt	Grid		
	X(Lamb72)	99650,53 m		Y(Lam72)	178706,53 m			Z(m)	9,19 m				
	Type boor	Edelman			Ø boorkop	7 centimeter			Techniek	manueel			
	Nummer aardkundige eenheid	Begindiepte (cm)	Einddiepte (cm)	Textuurklasse	Kleur	Bijmenging	Andere fenomenen	Vochtigheid	Type bodemstructuur	Ondergrens bereikt JA/NEE	Grensduidelijkheid ondergrens	Aardkundige eenheid	
	1	0	20	ZK	DBR	BS	plakkerig	vochtig	middelmatig	J	geleidelijk	Ap	
	2	20	40	Z	GRBE	x	Fe	vochtig	middelmatig	J	geleidelijk	B	
	3	40	70	Z	GR	x	x	nat	grof	x	x	C	
Diepte grondwater (cm)	nvt			Bovengrens roest	18 centimeter			Bovengrens reductie	nvt				
Landgebruik	weiland			Vegetatie	gras			Weer	droog, afwisselend bewolkt				
Classificatie Bodemkaart	Pep	Classificatie veen	nvt		Classificatie organische bodem	nvt							

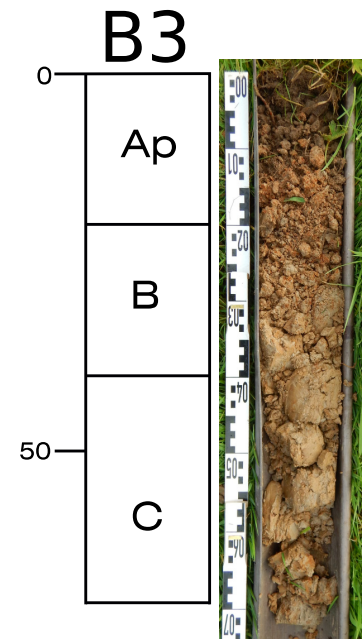
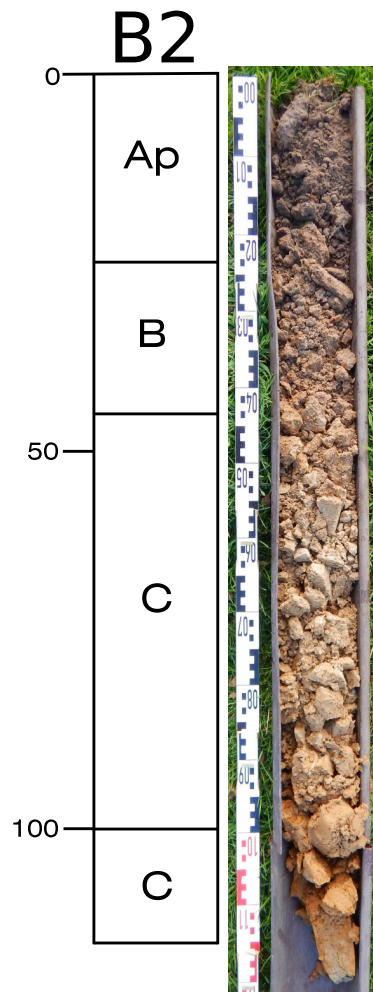
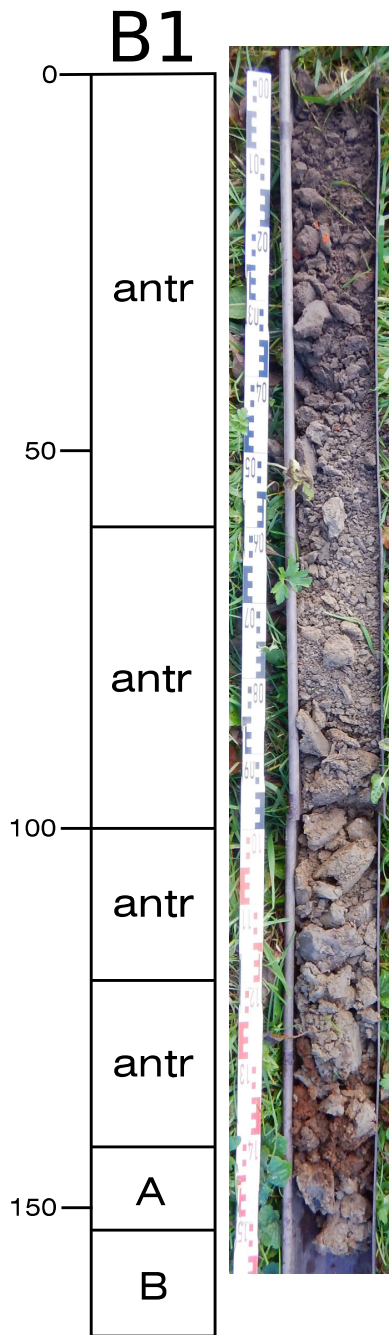
HEMBYSE ARCHEOLOGIE

BoorN°	B4			PlanN°	Plannr. 16			FotoN°	nvt		
Datum	24/11/2017							nvt	Grid		
X(Lamb72)	99641,18 m			Y(Lam72)	178749,89 m			Z(m)	8,74 m		
Type boor	Edelman			Ø boorkop	7 centimeter			Techniek	manueel		
Nummer aardkundige eenheid	Begindiepte (cm)	Einddiepte (cm)	Textuurklasse	Kleur	Bijmenging	Andere fenomenen	Vochtigheid	Type bodemstructuur	Ondergrens bereikt J/ANEE	Grensliddeleijkheid ondergrens	Aardkundige eenheid
1	0	20	ZK	DBR	x	x	vochtig	middelmatig	J	geleidelijk	Ap
2	20	65	ZK	GRBE	x	x	nat	middelmatig	J	geleidelijk	B
3	65	80	K	GROR	verspoeld veen, cf. B1	x	nat	grof	J	geleidelijk	C
4	80	108	K	GR	homogener, minder compact, minder kleverig	x	nat	grof	x	x	C
Diepte grondwater (cm)	nvt			Bovengrens roest	20 centimeter			Bovengrens reductie	nvt		
Landgebruik	weiland			Vegetatie	gras			Weer	droog, afwisselend bewolkt		
Classificatie Bodemkaart	Pep	Classificatie veen		nvt	Classificatie organische bodem		nvt				

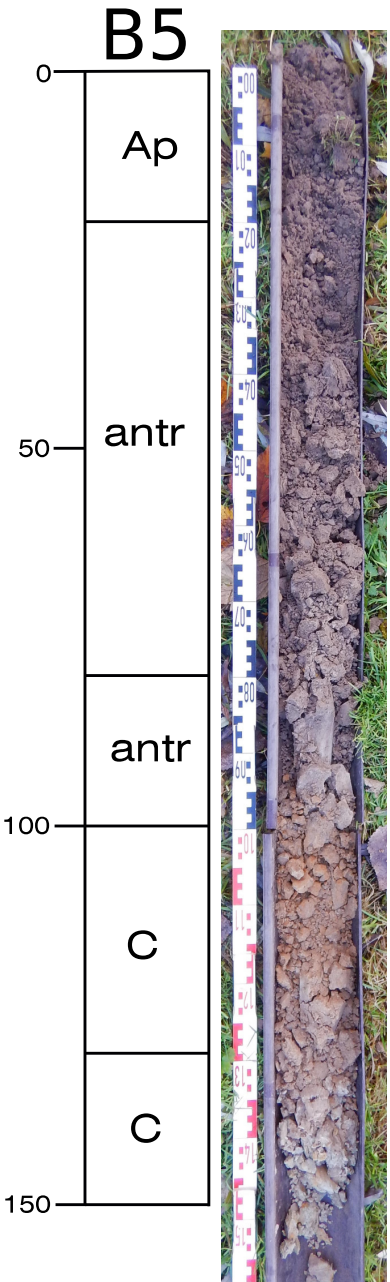
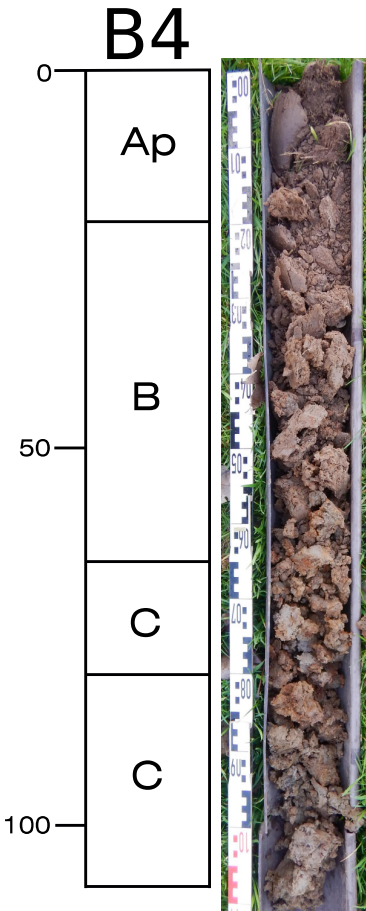
HEMBYSE ARCHEOLOGIE

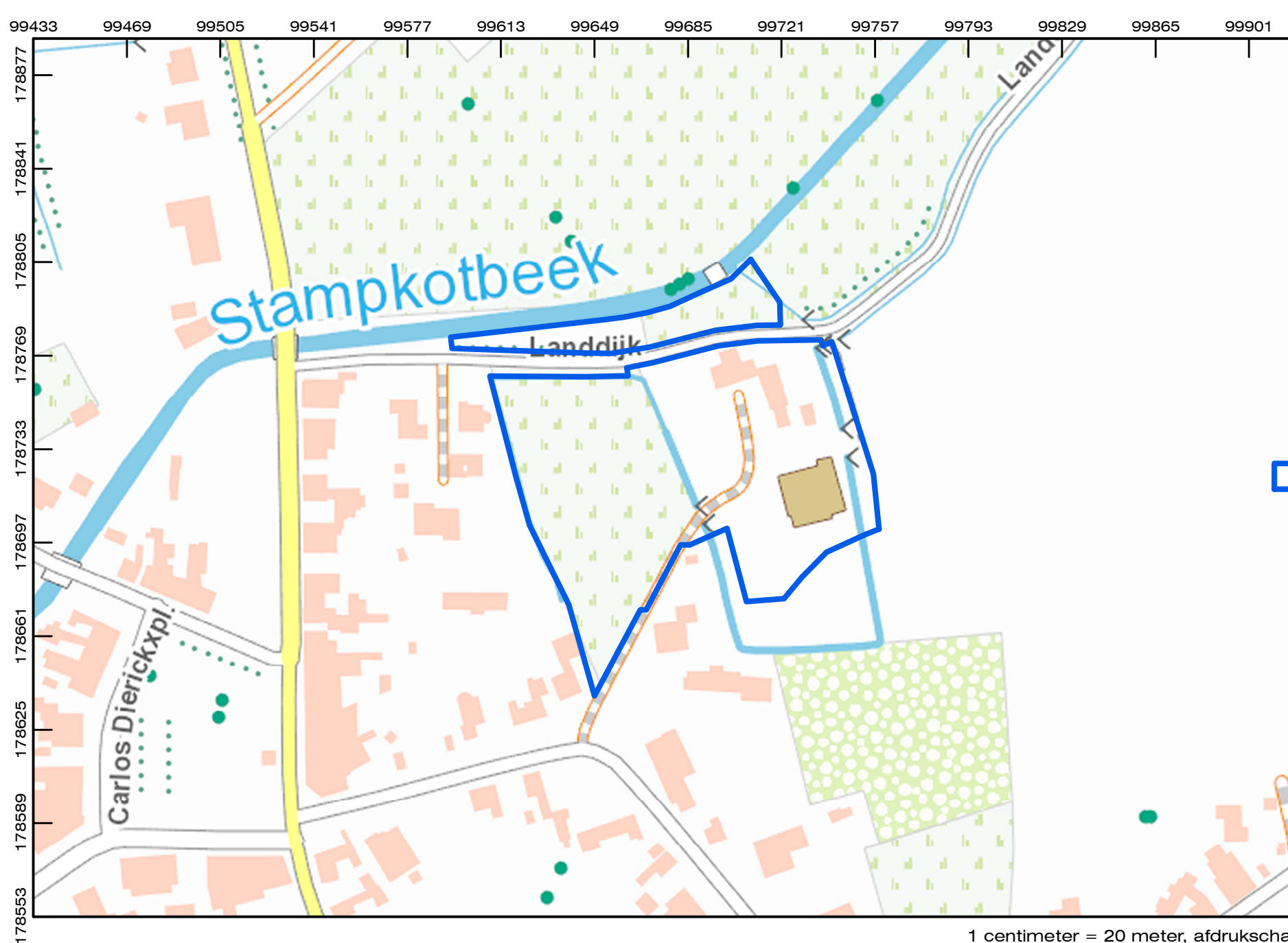
BoorN°	B5			PlanN°	Plannr. 16			FotoN°	nvt		
Datum	24/11/2017					nvt					Grid
X(Lamb72)	99730,31 m			Y(Lam72)	178674,86 m			Z(m)	9,99 m		
Type boor	Edelman			Ø boorkop	7 centimeter			Techniek	manueel		
Nummer aardkundige eenheid	Begindiepte (cm)	Einddiepte (cm)	Textuurklasse	Kleur	Bijmenging	Andere fenomenen	Vochtigheid	Type bodemstructuur	Ondergrens bereikt JA/NEE	Grensduidelijkheid ondergrens	Aardkundige eenheid
1	0	20	Z	DBR	x	humeus	vochtig	middelmatig	J	duidelijk	Ap
2	20	80	Z	BRGR	x	x	vochtig	middelmatig	J	duidelijk	antropogeen
3	80	100	Z	GR	x	x	vochtig	middelmatig	J	duidelijk	antropogeen
4	100	130	Z	ORBE	x	x	nat	middelmatig	J	geleidelijk	C
5	130	150	Z	DGR-GROGR	x	x	nat	fijn	x	x	C
6											
7											
8											
9											
10											
Diepte grondwater (cm)	nvt			Bovengrens roest	100 centimeter			Bovengrens reductie	nvt		
Landgebruik	weiland			Vegetatie	gras met struikjes			Weer	droog, afwisselend bewolkt		
Classificatie Bodemkaart	Sdb	Classificatie veen	nvt		Classificatie organische bodem	nvt					

2017K267_GAV-LAN_Boorprofielen

2017K267_GAV-LAN_Boorprofielen

Gavere
Landdijk

- 2017K267
- Aanmaakdatum
van plan nr. 33 :
22/05/2018
- Underlay:
Topografische
kaart

 Onderzoeksgebied

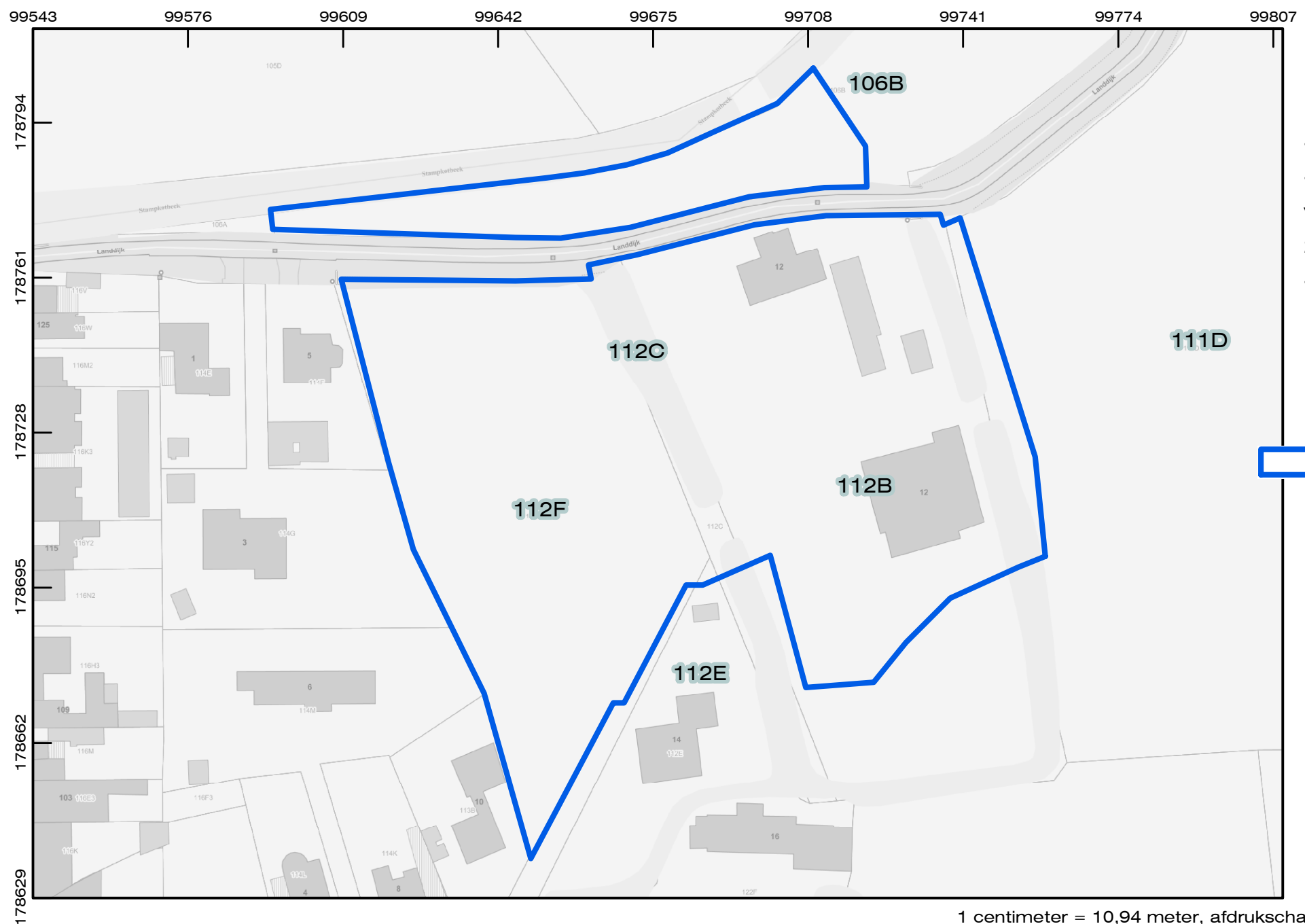

0 40 M

1 centimeter = 20 meter, afdruckschaal

HEMBYSE

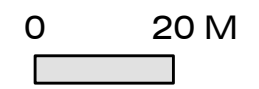
Hembyse Archeologie
-- Kastanjestraat 26 -- 9000 Gent --
-- Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba -- alle rechten gereserveerd --

Gavere
Landdijk

- 2017K267
- Aanmaakdatum
van plan nr. 34 :
22/05/2018
- Underlay:
Kadasterkaart

 Onderzoeksgebied

1 centimeter = 10,94 meter, afdruckschaal

Hembyse Archeologie
-- Kastanjestraat 26 -- 9000 Gent --
-- Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba -- alle rechten gereserveerd --

VERKAVELINGSPLAN NIEUWE TOESTAND

SCHAAL: 1/250

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

GAVERE 6e afdeling / Asper, sectie B
Deel van de perceelnummers 112B,
112C, 112F, 112E en 111D.

DFSOSDF

Maten, oppervlakten en grenzen zijn benaderend en zullen definitief bepaald worden door de landmeter-expert. De maten zijn in centimeter.

